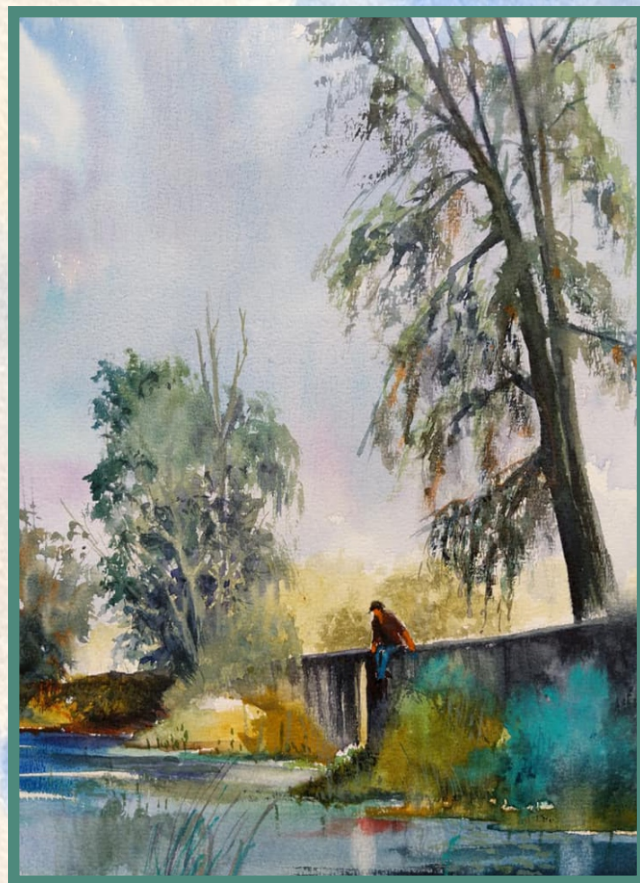

PROILAVIA

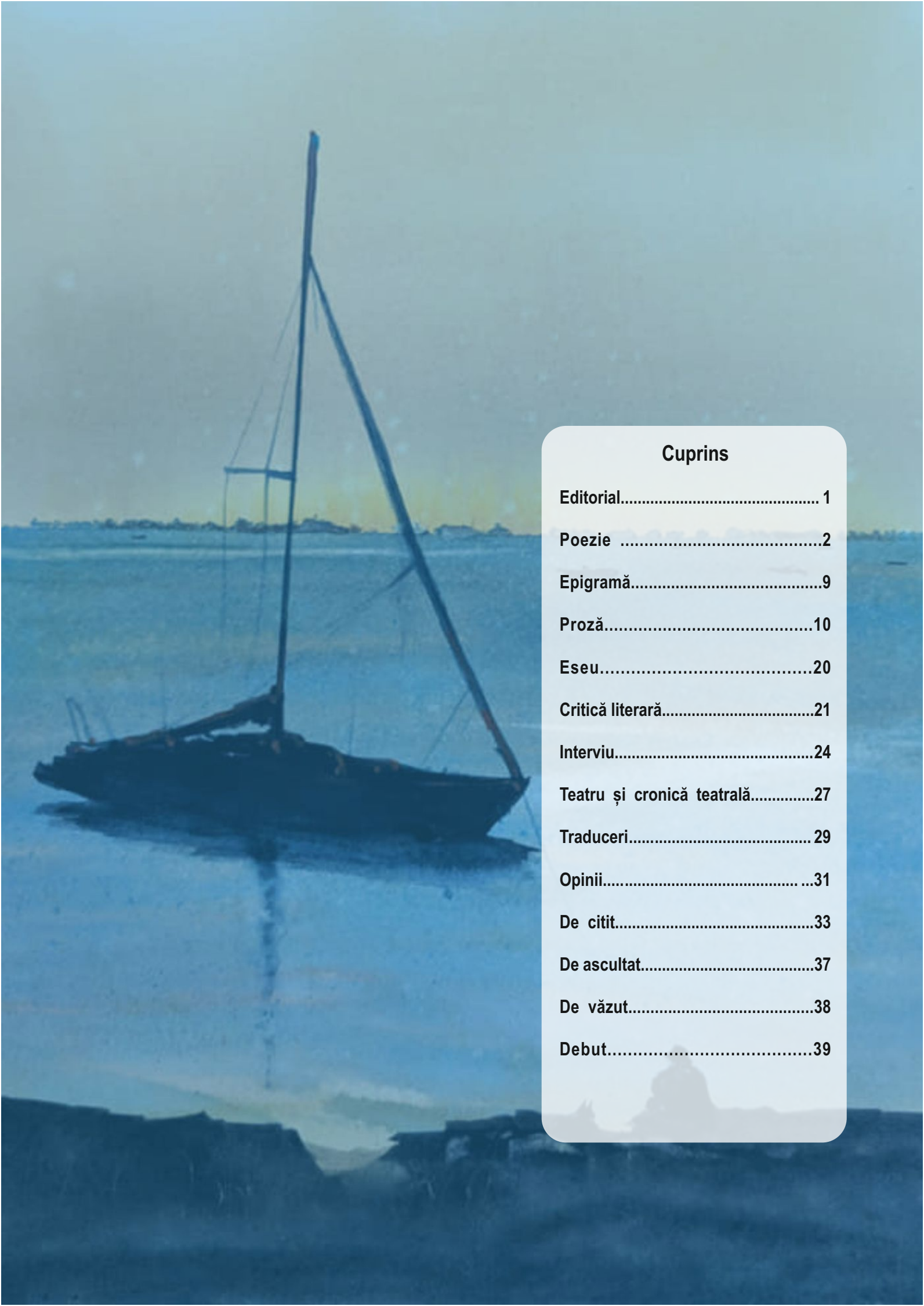
LITERAR și ARTISTIC

Anul VI, 2023 - Nr. 11. Serie nouă

Revistă culturală realizată de
Biblioteca Județeană *Panait Istrati* Brăila

PROILAVIA

Cuprins

Editorial..... 1

Poezie2

Epigramă.....9

Proză.....10

Eseu.....20

Critică literară.....21

Interviu.....24

Teatru și cronică teatrală.....27

Traduceri..... 29

Opinii.....31

De citit.....33

De ascultat.....37

De văzut.....38

Debut.....39

Cât citim? Câtă carte cumpărăm?

Dintr-un studiu realizat anul acesta de către Asociația Editorilor din România pe un eșantion de 1.300 de persoane, dintre care 760 citiseră măcar o carte în ultimul an, reiese primul semnal

de alarmă, și anume că *42% dintre români nu au citit nici măcar o carte în ultimul an*. Alte informații care prezintă preferințele românilor atunci când vine vorba despre lectură: *ficțiunea* este în continuare preferată de majoritatea cititorilor; dacă analizăm același comportament în funcție de sex, *femeile continuă să citească mai mult decât bărbații*. În aceeași notă: *oamenii căsătoriți citesc mai mult decât cei necăsătoriți*, iar *tinerii citesc cel mai puțin*. Din punctul de vedere al formatului cărții, este în continuare preferat *formatul clasic, tipărit*, al cărții (în jur de 70%), dar există solicitare și pentru audiobookuri. În continuare oamenii cumpără mai mult din *librăriile fizice* decât din cele online, însă din ce în ce mai puțini preferă să împrumute cărți de la bibliotecile publice.

Piața de carte din România nu ne surprinde, este una mică, foarte mică, un român cheltuie pe cărți 3-4 euro pe an, spun ultimele statistici. Acești 3-4 euro cuprind atât cartea de loisir, deopotrivă cu cartea tehnică și cea de perfecționare profesională sau de dezvoltare personală.

Dacă ar fi să comparăm cu alte variante similare, cum ar fi consumul de film, constatăm că, după ce ani de zile oamenii au descărcat masiv piratând site-urile legale de distribuție de film, acum cei mai mulți plătesc un abona-

ment la Netflix, HBO, Amazon Prime sau, mai nou, Disney+. Putem presupune că, odată creată o obișnuință, lucrurile merg de la sine. Dar aici apare și diferența, deoarece abonamentul pe lună la un canal de film costă cam cât o carte. Și poți să vezi, dacă ai timp, câte un film în fiecare zi. Dar asta este posibil pentru că foarte mulți plătesc pentru acel film, deci piața este mare.

Piața de carte din România este infimă, tirajele sunt mici, iar costurile de producție, consistente. Prețul cărților este mult prea mare dacă trăiești în România. Dintr-un salariu mediu pe economie, jumătate se cheltuie pe chirie, urmează utilitățile, hrana, combustibilul. Nu prea mai rămâne nimic până să ajungi la cărți. Școala la rândul ei nu susține în sine lectura, literatura, cartea. În schimb, avem o lungă tradiție în care disciplina Literatură a fost despre comentariul literar și nu despre povestea din carte.

Tot din statistici aflăm că autorii de literatură din România nu trăiesc din scris, au tot felul de alte meserii. Scriu în timpul liber, o fac din pasiune, iar mie această abordare îmi oferă un sentiment de încredere. Dar neexistând scriitorul profesionist, la rândul lor nu există o serie de alte meserii, cum ar fi impresarul, agentul literar, promotorul sau specialistul în marketing. Nu mai luăm în discuție numărul tipografilor și tipografiilor, având în vedere scăderea titlurilor de ziare și a tirajului acestora. Pe fondul acestei situații, oare câte dintre meseriile actuale legate de carte, de publicistică se vor mai regăsi în următorii zece ani?

Dragoș Adrian NEAGU,
Manager Biblioteca Județeană Panait Istrati
Brăila

POEZIE

Ana SOFIAN (nume real **Camelia CHIRCHIBOI**) s-a născut la Brăila. Este absolventă a Liceului Pedagogic *Costache Negri* din Galați, apoi urmează cursurile Colegiului de Institutori din cadrul Universității *Petre Andrei* din Iași și pe cele ale Facultății de Psihologie, Universitatea București.

În literatură debutează cu versuri în antologia *Noul Orfeu*. Urmează numeroase colaborări cu diverse reviste culturale, de asemenea poeziile sale continuă să apară în antologii.

În anul 2019 publică volumul *Imperfect solubil* la editura Pim din Iași. Este membru al Cenaclului literar *Alter Ego*.

când locuiesc în mine nu stau foarte sus

mereu ți-am povestit despre pendulare
e cu siguranță mișcarea
de la stânga la dreapta
când îmi iau inima și o arunc într-o parte
de fiecare dată se întoarce
să-mi spună că mai am de urcat și de coborât
că mai am de râs ori de plâns
că pot pleca din mine fără să mă pierd
uneori mi-e casa neîncăpătoare
alteori singurătatea e aerul ce-mi invadează
ferestrele

cu toate astea, niciodată nu sunt cea care,
în nebunia unei vieți fără tihnă,
să nu-și primească înapoi inima

ne întâlnim mereu în același punct

e un film de scurt metraj cu peliculă veche...
și aerul aparține unui *a fost*
pe care poveștile și-l mai agață la veston
când se îmbracă de sărbătoare cu amintiri
în minte ne răsună vocea lui Edith
a trecut vremea, îți spun
când tu-mi repeți cu insistență
vremea ne trece pe noi
deținuți într-un lagăr de concentrare în care
camerele se umplu cu viață trăită și tăceri
colorate în gri

eu știu de ce noaptea privighetorile tac

în frigul cămășii tale nu mai încap
cântecul meu e mai degrabă un amalgam de
sunete

care mă sperie
poemele noastre merg pe catalige -
bieți saltimbanci la curtea marelui rege
(pe el oricum nimic nu-l impresionează)
are o singură stea pe un cer
unde ochii întunericului învârt milioanele pe
degete

(și-s atât de săraci, totuși)
câteodată prefer căderea
mi-adun de pe jos argumentele
și le spăl în burta fluviului obosit de singurătate
în fond rămân mereu aceeași -
(și tu-mi spui că acele ceasornicului s-au lipit)
piatra în al cărei colț se odihnește numai pasul
celui care mă calcă
poate-i prea mult să împaci stelele
poate-i prea greu să le vezi strălucirea
de aceea aruncă din cămașa osândirii
pasărea care nu-și mai înalță cântecul
e noapte în pânza cămășii tale, omule,
și-n răsuflarea negrului, sunetele dor
ca o rană deschisă de curând...

dincolo de toate cuvintele au rămas fluturii

ziua lor scurtă și-a umplut ochii de lumină -
 aceeași din ochii femeii de zăpadă
 rămasă printre ghețurile unui ieri îndepărtat
 un semn de amânare și cuvintele renasc
 fire de apă sub pleoapa ninsă
 ca niște sirene ce-și cheamă iubitul spre adânc
 straniu și neliniștitor
 plecarea ta - un labirint în care formele cresc
 ancoră într-o mare fără sfârșit
 unde poemele se scriu cu cerneală izvorâtă
 din strigătul fiecărui albatros ce-și caută hrana

pe chipul foametei mele trec umbrele
 și-n zbor de pasăre mă cufund puțin câte puțin

în casa cu inimi nu mai este liniște

bat ca nebunele fără inspirație
 nici poemele scrise de ele nu mai seamănă
 cu cele de odinioară
 deunăzi blues-uri
 azi un staccato care poartă în buzunare praf de
 pușcă
 (râd... în era bombelor biologice încă mai citim
 karl may)
 pe ici-colo nerăbdarea își construiește poduri
 cuvintele se înmoaie în acid
 cerul își sumetecă manșetele

se șterge încet la gură și își pregătește câte un
 discurs -
 singurul în măsură să ne mai curețe greșelile

nu-mi explic tăcerile de la masa lui brâncuși

piatra mea strigă
 se tocesc în ea glasuri de oameni
 ei știu cum se macină vorba
 eu bănuiesc dramele
 în fiecare lovitură caut respirații
 numai tu-mi spui că poemele nu salvează vieți
 ele doar presară stele pe caldarâmul
 unde mi-am lăsat pasul să moară
 când prea multe voci
 au intrat înlăuntrul meu
 coloane de fum ce-mi întunecă ziua

plâns în infern

gloata se strânge mult prea aproape
 de mine nu se lipește focul
 scapără piatra în ochii femeii
 se citește căutarea
 nu încetează dansul circular
 doar săgețile gloatei se îndreaptă
 ancoră prinse de geană
 când stelele sclipesc a înnoptare
 și-un sunet prelung se face ziuă

Ileana PASCU s-a născut la Ocnița și s-a căsătorit la Moreni, județul Dâmbovița, locuind apoi la Madrid. Pasiunea pentru poezie s-a dezvoltat încă din copilărie, când a publicat primele versuri în revista școlii. A participat de-a lungul timpului la numeroase concursuri literare organizate în Canada sau în țări din America Latină, unde versurile sale au fost apreciate. A publicat poezii în reviste, ziare și antologii din mai multe zone ale lumii. În volum, a debutat cu *Aripi frânte*, apărut la editura Bibliotheca din Târgoviște.

Este membru al Cenaclului ASARS (Asociația Scriitorilor și Artiștilor Români din Spania) –filiala Madrid, membru al Societății Culturale *La Tierra Tracia* – Asociación Romanati, Alcalá de Henares și al altor cenacluri virtuale. S-a implicat, de asemenea, în moderarea unor evenimente culturale.

Declin

Mi-e noaptea dor și ziua călătoare
Mi-e haina grea și sufletul
Ca piatra din izvoare ca plumbul...
Doar gândul mă înalță speranțe și iubiri
În punctul de zenit
Și fluturii mă poartă în cor cântând din aripi
Și-nnobilând privirea cromatica lor zare
Se cuibărește-n suflet făcându-l să apese
Doar cât un fulg de nea
În gerul... dintre oameni
Mi-e dimineața-n zori cânt de privighetoare
Privindu-i virtual pe cei ce îi iubesc
Dar sticla se dilată și-i deformează-n soare
Nu pot să îi ating... nici să-i îmbrățișez
Și timpul nu ne iartă
Trece din viața noastră
Și pierdem dezmiardări copilării... în van...
E joaca picilor îmbrățișări nocturne
Și mângâieri pe suflet
Poveștile cu zâne plimbările în parc
...mi-e dor... dar ce să fac
Preocupări cu sacul petrecem zi de zi
Și noi trecem prin timp fără să ne dăm seama
E vară și-i frumos...
Un curcubeu se-adapă din Marea ochilor
Cotrobăind prin minte
Și tresărind... sfios

Tu, frunza mea

Pe ramul înflorit
Te-acopăr cu iubire
Căldură îți voi da
Un strop de fericire
Cu roua dimineții
Îți voi mângâia viața
Parfum voi adia

Și risipi-voi ceața
Ce te va-nconjura
Cu susurul din frunze
Când vântul va bate
Îți voi cânta pe strune
Pe braț te voi culca
Tu, frunza mea de-amor
Eu, floarea ta de dor
Din primăvară-n toamnă
Uniți suntem pe ram
Doar iarna ne separă
Și rodul din hambar
Din nou în primăvară
Să înflorim frumos
Tu, frunza frunzișoară
Eu, boboc prețios

Rugă

Două veacuri și patru anotimpuri
Ți-am dăruit ofrande
În ziua morților...
Mai lasă-mi dorul
Să urce dealul
Acolo unde cucul cântă
A floare de salcâm, miroase
Și-n poartă, mă așteaptă o mamă!

Lunea luminată

Dimineți de cristal
Din vise-nfripate
Și lumini din Lumină
Pe sub aripi ne poartă
Printre zori ne rotește
Briza, dulce speranță,
Credință, mântuire,
Poftă de viață

Mă doare timpul

Mă doare timpul ...
Ce cade din clepsidră
Cu fiecare an ce trece
Și viața ne-o petrece.
Ne rămân tot mai puține
Zile ce ne aparțin
Unele par a fi clipă
Ce se scurge-n pripă
Altele par a fi veac
Timpul – nu ne mai e leac!
Cu bune sau mai puțin bune
Tot ce petrecem în lume
Dispare, trece, se duce
Bătrânețea ne ajunge
Și lasă brazde adânci
Ca-ntr-o cremene de stânci
Tristeți, bucurii ce-avem
Tot ce-n viață petrecem...

Mă doare timpul... Și anotimpul...
Ce mi-a-ntrerupt îmbrățișările
Și a produs schimbările
Și mângâierile... Și satisfacțiile...
Timpul... care a adunat dor
Cu dor, de suflet agățător
Sunt prizonier în timp
Trăiesc în contratimp
Prizonier în viață
Însă, cu un gram de speranță...
Mă doare timpul...

Toamna

Au ruginit frunzele-n vii și poamele sunt coapte
Pădurile s-au despuat și șuieră în șoapte
Și vântul a-nceput s-adie puțin mai friguros
Și ploi mai reci și zgomotoase... s-a dus timpul frumos

Sosit-a toamna cea bogată cu veșminte arămii
Și bruma-ndată o să cadă brodând natura-n văzul
lumii

Hambarele de rod sunt pline
Se-așteaptă consumate
În iarna ce îndată vine s-avem pe-ndestulate

Și flori frumoase la tot pasul
Privirea ne-o încântă
Iar păsările își pierd glasul
La primăvară ne mai cântă

Și fiecare toamnă frumos colorată
Umezită de ploi și bătută de vânt
Înviează aduceri-aminte
Răstălmăcește nebună prin gând
Oricare clipă ce trece ne unește mai mult
Și blestemata distanță dispare-ntre noi
Și timpul îngheață de la viață cerșind
Tumult de putere, speranțe, nevoi

Adrian PĂPĂRUZ s-a născut la Zărnești, județul Brașov. Activitatea sa lirică a fost apreciată de-a lungul timpului prin numeroasele premii obținute la concursuri și festivaluri literare, începând cu anul 1990 și până în prezent. Dintre volumele de poezii publicate, amintim: *Sub soarele speranței* (2007); *Îngerul din urmă* (2009); *balerina timpului*, editura Eikon, Cluj, 2011; *Jurnal sentimental* - volum comun de poezii împreună cu Nuta Istrate Gangan (Florida – USA), editura Pastel, Brașov, 2013; *Heart Tango* - volum comun de poezie, împreună cu Nuta Istrate Gangan - editura Amazon - SUA, 2015; *Dresorul de fluturi*, editura Arania, Brașov, 2014; *Dream Catcher*, editura Minela, București, 2016; *Viața de-a-ndăratelea*, editura Arafet, Râmnicu-Sărat, 2021; *Helior*, editura Eikon, București, 2021. De asemenea, în anul 2017, a apărut volumul de proză *Cum s-a născut Dumnezeu*.

1. docilitate

te-am iubit ca un câine
până când chiar și inima
mi-a fugit pe coada unuia
lângă covrigi...
acum trecătoarele prin mine
văd doar covrigii
inima li se pare alterată
mă mângâie
îmi aruncă bățul
și cred că au ajuns
pe tărâmul făgăduinței
inima încă nu a învățat să urle
deși uneori și-ar dori...
dar nici câinele nu prea știe
tac împreună răbdători
să nu strice un rai
în termenul de garanție...
dar lupul e tot mai aproape

2. bunica

*un cal verde ridicat la pătrat
face exact cât un elefant
care se crede inorog
împărțit la doi...
repetă mantră bunica
dintr-un Cer absolut nou*

*și iubirea ta,
prostituțule, e cam la fel...
râde din visul ei
în al meu*

*ți-ai zugrăvit sufletul
cu herghelii verzi*

*apoi ai tras o cortină roșie
și ai adormit la aplauze...
nu mai ai cum să știi
dacă nu cumva lumea
și-a schimbat între timp
tapetul
regizorul
piesa ori actorii*

*dar dormi acum
dormi liniștit
oricum pe planetă
nimeni încă nu s-a trezit
pentru tine...*

3. A T I

*mi-au încărcat
respirația pe un stick de 8 giga
memoria mea e în defragmentare
pe un monitor color*

*aplicația asta rusească
de supraviețuit are un bug
plămânul stâng
mi se umple de comunism
iar cel drept de muzică gregoriană*

dar măcar se umple cu ceva...

*ieri mi-am bărbierit creierul
cu bicul tău intim
și cred că mi-a tremurat mâna
din cauza erecției cerebrale
pentru că din emisfera dreaptă
am ras compasiunea
iar pe cea stângă
am lăsat-o cu țepi de ego*

darling
 în fiecare noapte
 moartea mă împinge
 din patul ăsta plin de butoane
 și de stafii
 cred că se simte îngrămădită
 iar eu te visez alunecos
 pe linoleum
 spre dimineață o blondă artificială
 cu sânii expuși către nordul minții
 m-a adunat pixelat de pe jos
 și a fugărit moartea din patul virusat
 cu nițică adrenalina
 direct în inimă

dacă tot m-am trezit
 azi aş vrea să ajung la geam
 nu mai văd Oameni nicăieri
 poate pe străzi
 a rămas vreun cerșetor
 cu singurătatea deschisă
 l-aș saluta în numele lui Dumnezeu

am o pijama roz ca pantera, iubito,
 și pe sub ea mi-a crescut un furtun
 care trece prin tavan
 cred că e legat de ceva din Cer
 pe acolo viața mi se plimbă
 când în sus când în jos

măine e ultima zi
 șoptesc pereții pe aici
 și nu știu, draga mea,
 cine a rămas fără zile
 dar dacă moartea
 nu mă cere la noapte în căsătorie
 oare unde crezi că voi pleca?

4. mai întâi ai fost tu

de o vreme sculptez braille
 un poem cu un singur cuvânt

un cuvânt asemănător izbitor
 cu nici un altul din lume

un fel de panaceu ecvestru
 de demon enochian

va fi desigur cel mai cuvânt inventat
 dintre toate tăcerile lui adio

iar lumea se va îngrămădi
 să facă selfie-uri cu el pe negândite

din cuvântul aceasta numai al meu
 literele nu vor cădea toamna

nici iarna n-o să-l înghețe vreodată
 căci inima-mi se va muta flacăra înlăuntrul lui

sculptez... sculptez pe neauzite
 din numele tău sângerez utopii

5. divorț

voi divorța de mine;
 tipul dinlăuntrul meu
 a devenit nesuferit,
 mă înnebunește cu idealurile
 și principiile lui victoriene
 ne certăm zilnic, epuizant,
 se crede el cel mai deștept,
 mai cult, mai cool...
 vrea să mergem la teatru absurd,
 dar mie îmi place la cinema,
 adoră opera, eu jazzul...
 se definește prin romantism
 mie cinismul mi se pare potrivit
 îi plac intelectualii rasați
 eu admir hoții de inimi...
 ar vrea să-i dau lui ziua,
 iar eu să rămân cu noaptea
 mă amenință chiar
 cu drepturile sufletului

dar cel mai greu de suportat,
este că fiecare din noi
iubim femei din galaxii diferite...

6.

înainte de nemurire
mi-am dezlegat toate poemele
prionite de suflet
și le-am lăsat libere prin parc
da
așa fără lesă
cum bine ați presupus
cu ultimele respirații
m-am așezat sub un plop
și m-am făcut că nu le cunosc
ba chiar dimpotrivă
am băut puțină disperare
la pet mic
și nițică vodcă ieftină
la sticlă
apoi invers
așteptându-mi ceasul ascensorului
până la căderea morții
poemele mele
au alergat în iarba înaltă
au făcut albine din viespi
fluturi din omide

amante din neveste
s-au rostogolit jucăușe
la picioarele doamnelor stiletto
sub roțile bicicletelor macho
iar unele în nebunia lor
chiar s-au citit singure
lângă cișmeaua
cu sânge de taur pentru bărbați
s-au prefăcut și ele
la rândul lor că nu mă cunosc
când au trecut râzând
pe lângă mine
molipsite probabil
de nepăsarea calmă a tuturor
doar un copil sărman
chiar în finalul trecerii mele
probabil cel mai desculț
suflet din parc
a prins un poem de ultima virgulă
și a fugit cu el speriat în tufișuri
cu toate celelalte
nu mai știu ce s-a întâmplat
căci se făcuse
prea devreme târziu
și am plecat acasă

7.

mi-era roșu de tine
atât îmi amintesc...
apoi tu te-ai făcut femeie
eu am ales bărbat
și toată copilăria te-am căutat
în mintea ce-mi creștea alandala
rătăcit
mi-era roșu încă de tine
dar viața nu prea mi-a fost roz
iar iluzia trăirii încet
m-a alungat și pe mine din suflet
te-am regăsit într-o zi ploioasă
când ai trecut prin mine
fără umbrelă
și de-abia atunci mi-am reamintit
ce roșu mi-a fost de ochii tăi verzi
s-a împlinit...

Sorin OLARIU s-a născut în comuna Buchin, județul Caraș-Severin. Actualmente este stabilit în Michigan - SUA, unde lucrează ca inginer la General Motors Technical Center. Pe vremea când trăia în țară, a fost realizator de emisiuni cultural-educative la TV Eurosats, Radio 11 Plus și Radio Analog Caransebeș, antologator și redactor al unor reviste de cultură locale. Acum este colaborator la *Curentul Internațional*, ziarul românilor din America de Nord.

Poet, publicist și epigramist, este autor al mai multor volume de poezii și epigrame. A apărut constant în revistele *Epigrama*, *Lumea Epigramei* și *Booklook*, precum și în peste 30 de antologii de epigramă contemporană românească.

INTEROGATORIU

M-au dus aseară la Chestură
C-am scris și eu umor cu tentă
Și-atât de mult mă descusură
C-abia mă coase-o asistentă.

MASĂ ROTUNDĂ LA TV

Un gând lăuntric mă apasă
Privind discuțiile plate:
Mai poate fi rotundă-o masă
Cu-atâtea capete pătrate?

LA INTRAREA ÎN U.E.

Românii noștri, plini de zel,
Se-ntorc cu fața spre Apus:
Mai bine Varză de Bruxelles
Decât Salată à la Russe.

PICANTERIE ÎN CĂSNICIE

Mama soacră-i, evident,
Cel mai tare condiment.
Că e singura ce poate
Să se-amestece în toate.

DIVORȚ MODERN

De azi s-a terminat cu drama,
Divorțul, în sfârșit, e gata:
Copilul a rămas cu mama,
Iar bona a rămas cu tata.

ROMÂNIA EMIGRATĂ

Din țara mea, de atâta greu,
S-a dus și Bunul Dumnezeu.
Și n-aș prea zice că ne pasă,
Dar nu trimite bani acasă.

DUPĂ REVOLUȚIE

Românii au rămas la fel
Pe plaiul lor bimilenar,
Dar gaura de pe drapel
La unii-acum e-n buzunar.

BĂRBATUL AFEMEIIAT

E-acel Adam mai derbedeu
Ce are-apucături cam proaste.
E clar că Bunul Dumnezeu
I-a rupt cândva mai multe coaste.

BORȘUL CASEI

Dacă ciorba nu e acră
Se rezolvă la servire;
E destul ca mama-soacră
Să-i arunce o privire.

VIZITĂ MEDICALĂ

Dom' doctor mă privește grav,
Dar știu că-i tare bucuros
Că iarăși are un bolnav
Cu portofelul sănătos.

PROZĂ

Jenică CHIRIAC, profesor de fizică, s-a născut la Târgu Bujor, județul Galați și este membru al Asociației Pensionarilor din Învățământul brăilean, membru al C.A.R.P. *Ana Aslan* Brăila și membru fondator al Cenaclului *Casa Speranței*.

Cărți publicate: *Tramvaiul speranței*, *Dan pricopsitul*, *Gherghina*, *Tușa Gherghina*, *Ion și Gherghina*, *Pilule de buzunar*, *Cercul s-a închis*.

Să nu vă pierdeți nădejdea

(fragment din romanul *Ion și Gherghina*, apărut la Editura InfoEST Siliștea, 2022)

(...) Cititorule, îngăduie, rogu-te și apleacă-te asupra unei file a neamului, care se leagă de acțiunea povestirii noastre...

Bunicii lui Ion au fost beneficiarii unei reforme inițiate de Domnitorul Unirii de la 1859. Să ne reamintim că Mihail Kogălniceanu, 1817-1891, pe când era prim-ministru al României Reunite, mai exact, în 1864 a conceput și redactat *Legea rurală*, având două obiective principale: desființarea iobăgiei multisekulare și împrumărirea țăranilor. La 12/24 august 1864, Domnitorul Alexandru Ioan Cuza, întâi promulgă printr-un decret această lege, urmând să intre în vigoare la 23 aprilie/5mai 1865. Prin această reformă se eliberau țăranii de sarcinile feudale și îi împrumărirea cu loturile de pământ pe care le foloseau, prin răscumpărare. Au fost astfel împrumărirea 463.554 de familii de țărani. În temeiul *Legii rurale* au fost împrumărirea și 48.342 familii de însurăței, cu trei hectare, fiecare.

Tindem să dăm dreptate poveștii lui Ion, căci datele istorice concordă, deci familia Vasea și Smaranda Bounegru, tineri însurăței, din anul 1862 au putut beneficia de facilitățile reformei și au primit, pe moșia satului Prisăcani, județul Iași,

un lot de trei hectare de pământ arabil.

— Taică, interveni badea Dumitru din Lipnița, taică, da' știu că te-au încercat necazurile, nu glumă. Poate d-acuma, dacă schimbați locul, vă va părăsi ghinionul, veți găsi și voi liniștea. Așa să vă ajute Dumnezeu și Maica Precista!

— Așa tragem și noi nădejde, răspunse Ion, după ce înălță trei cruci adânci.

— Totu-i să nu vă pierdeți nădejdea! Iacă, după celălalt război știu o femeie din sat de la noi care, după 1918, n-a mai primit veste de la

omul ei, de pe front, nici că-i viu, nici că-i căzut la inamic drept prizonier, nici că a murit, nici că-i dat dispărut. Nimica n-a primit! Vă întrebați cum de-i cu puțință una ca asta? Iote-așa, că e! L-o fi dat dispărut fără de urmă, da' poate s-o rătăcit comunicatu'. Totul se poate petrece în timp de război. Și cum vă ziceam, femeia asta, o macedoneancă, nu și-a plâns bărbatul, nu i-o făcut parastase, nu s-o măritat cu altu'. Nu și nu! Care cum o întreba, ea-i răspundea că Vanghele al ei trăiește și c-o să vie acasă. Și ce să vedeți, mări, feții mei?! Ce să vedeți, după cinspe ani de la sfârșitul războiului, cine îi bate în poartă? Bărbatul, bun sănătos!

— Păi, ce-a făcut Vanghele ăsta atâta amar de vreme? Unde o stat?

— Bună întrebare! Omul ăsta, soldatul, o povestit unele știute de el, altele aflate de la alții. O luptat la Mărășești. Și în toiul luptei, un obuz nemțesc a căzut aproape de dânsul. Nu l-o rănit, da' pământul spulberat l-o acoperit aproape cu totul. S-o trezit bietul om îngropat de viu. Când s-o trezit din sperietură, s-o dezgropat, dar își pierduse mințile. Nu mai știa cum îl cheamă, de unde este, ce caută acolo pe câmpul de luptă. Nimica nu mai știa. Și a pornit-o așa, printre obuzele care pocneau, printre gloanțe ce șuierau

din toate părțile. El mergea neabătut, drept ca un moroi, moartea secera în dreapta și în stânga, da' el parcă era fermecat, mergea țeapăn, fără teamă. Ș-a ținut-o așa, a ieșit din focul iadului și a luat-o spre munți. După aproape douăzeci de kilometri l-a doborât oboseala și a căzut în somn adânc, pe undeva pe lângă Răcoasa.

Acolo l-au găsit niște călugări de la un schit. L-au dus cu ei, l-au îngrijit, da' mintea nu i-a venit. După aproape cinspe ani, într-o iarnă, niște oameni din Panciu au pus la cale o goană și vânatoare de iepuri, acolo, lângă Răcoasa. Vanghele culegea crengi uscate într-o pădurice și deodată s-a spăriet de pușcaturile vânătorilor. A tresărit ca trezit dintr-un somn adânc, a alergat la schit cu sarcina de crengi de parcă era alt om. A început a-și aduce aminte de război, de groapa aceea în care parcă fusese îngropat de viu, de satul lui, de Lipnița, de soția lui, Vanghelina. Toate și le-a amintit. S-a spovedit starețului, care l-a binecuvântat de minunea ce suferise.

— Frumoasă poveste, bade Dumitre!

— Frumoasă, da' adevărată, mări băiete! D-aia vă ziceam că nădejdea nu trebuie să moară niciodată. Dacă Dumnezeu ne închide o ușă, apoi ne deschide o fereastră, așa să știți!

Vergil MATEI s-a născut la Mărtinești, județul Vrancea, este absolvent al Facultății de Jurnalism și membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România. A activat în presa locală brăileană ca redactor la ziarele *Înainte* și *Libertatea*. În prezent este pensionar și redactor la Revista *Casa Speranței* Brăila.

Cărți publicate: *Acasă, la Fănuș*, editura Edmunt Brăila, *Dincolo de patul armei* – Editura Torenta Brăila, *Acasă, la Mărtinești*, Editura Lucas Brăila, *Întâmplări de peste zi* – Editura Lucas Brăila.

Dincolo de patul armei (Jurnal de diribau) - fragment -

— *Anilieeee-rea!* Soldat Micu Ion. Toarnă!
— Prezent! Doi ani jumate, pe Jilava.
— Pen' ce?
— Doi ani pentru furt din avutul obștesc. Juma' de an pen' c-am băgat-o pe soacră-mea-n spital.
— Soldat Oprița Bartolomeu. Toarnă!
— Prezent! Doi ani, pe Măndrești.
— Pen' ce?
— Sparger de apartamente, prin efracție.
— Lasă frecția, treci în front!
— *Anilieeee-rea!* Soldat Țandără Mircea. Toarnă!
— Prezent! Cinci ani și opt luni, pe Mărgineni, pentru viol în bandă.
— Câți ați fost la curu' ei, mă?
— Șase, da' numa' cinci am stat la bulău, c-al șaselea a luat-o de nevastă.
— Soldat Badea Eugeniu. Toarnă!
— Prezent! Șase ani, pe Colibași, pentru complicitate la omor.

Ca mușcat de șarpe, fac un pas înapoi. Ca la domino, dărâm tot șirul din spatele meu.

— Băăă, încep să scheaune unul întins pe peronul jegos, 'tu-ți soarele mă-tii, belește ochii-ăia pe unde calci, boule! Mi-ai scos pantofu' din picioare, ce dracu ești așa martalog, n-ai auzit pân' acum ce-i aia, mititica? Păi dacă-mi făcea mie unu' ca tine așa, la Poartalbă la apel, îl trosneam de-i sărea' mucii pă pereți, afiș scria pă moaca lui, îl licheam de gardul de sârmă înghimpată ca pă Pamela de perete.

Și îndreptând mâna spre mine în timp ce se opintea să se ridice, schelălăi și mai tare:

— Ăsta-i vinovatu', toa'șu caporal, ăsta cu ochelari, chioru' ăsta, de chior ce-i, pute-a trăsău de la o poștă, îi chișat tot pă el, toa'șu caporal, să-nchedică ca cînili-n jujău, p'ăsta să-l băgați diseară la bulău, toa'caporal, p'ăsta!

Tremurând ca o frunză, vinovat de *ruperea frontului*, nici n-apuca să îngaim ceva, că gradatul care ne tot *anilia* mă și luă în vizor:

— Ia, fă-te-ncoa', tu, soldat, tu, bă, ăla, cu ochelari fumurii, de jmecher, tu care călcași ca proasta-n străchini. Da, da, tu, nu te mai holba așa la mine de parc-ai fi văzut-o pe mă-ta. De az'nainte, să-ț' între-n cap'ola blegu', io-s mă-ta și tac-tu aici la diribau, de-acușă-ncolo, io-s icoana la care te-nchini, 'teles? Hai, *aniliee-rea!* Toarnă!

— Matei Vergil, i-am replicat scurt, apăsând pe e-ul meu ca pe un buton de sonerie.

— Hai, hai, toarnă, toarnă, mai repede, treci la drișcuială, c-acușica se-ntărește betonul, c-acușica scăpăm trenul!

— Prezent! Doi ani, *pe Șincai*, pentru bună purtare.

Gradatul se opri o clipă din *aniliere*, privindu-mă tâmp. Încurecat, nădușit ca un mânz fugărit de lup, trăgând un ultim fum dintr-un muc de țigară proastă, pe care-l proiectă pe cimentul murdar însoțit de un scuipat zgomotos ce țâșni printre dinții zăbrelți, strivindu-le și amestecându-le în praful peronului cu vârful bocancului, duse creionul chimic la gură, mai să-l scape pe gât. Se scărpină, apoi, pe după bonetă, închise dintr-un ochi și, bolnav de curiozitate, turnă și el plecând urechea:

— P'unde vine asta, băăă? Io n-auzii pân'acușica de ea.

— În București, în capul Cociocului, spre Văcărești, clădirea aceea cu ferestre zăbrelite și

ziduri groase de un metru - mă dădai eu grentos la el.

— Numa' doi ani? Fugi, bă, pușcărie cu targa d'acilea.

— Păi, aș mai avea o coadă de doi sau, poate, trei ani, la seral, dar asta după ce m-oi lăsa la vatră, îngăimai în timp ce-mi ștergeam ochelarii de stropii de scuipat ce-i scăpa din gură pe când turuia.

— Marș, în front! *Aniliee-rea!*...

— Soldat Costel Stănicu! Toarnă!

— Prezent! Lăcătuș la *Iperese*.

Furat de val, gradatul se scăpă turnând:

— Pen' ce?

— Cum adică? Eu n-am făcut pușcărie.

— Băăăi, tu așa vorbești cu caporalu', ne-ncrebat? Marș în front.

— *Aniliee-rea!*

— Soldat Florin Braniște! Toarnă!

— Prezent, tractorist la *Imete*, nici io!

O fi înțeles sau nu caporalul nostru, *Aniliee*, ce hram port, mai puțin mă interesa. Important era că în catastiful lui bifase, în dreptul meu, *pușcărie* și asta îmi dădea un aer de mândrie afișată, de superioritate chiar, cel puțin în fața celor doi camarazi care se credeau singurii *nepătați* din grupă.

Căpitanul Ciolcan, *tatî mareo*, care ne însoțise de la Focșani pe tren, întrerupsese apelul:

— Dandeo, ți i-am predat bob numărat! Te-o pune dracu' să nu legi vagonu' cu sârmă până la Oltenița, te bag în tribunalu' militar!

— 'Teles, *tatî mareo*, îi bifez pe toți, mergi fără grijă, o să vezi ce *mitralieri* mâna 'ntăia scoate băiatu' din ei.

Pe aleea ce duce la intrarea în clădirea comisariatului militar, ca o balegă-n drum, o aschimodie de soldat sparge cu lopata un sac de ciment, vrăfuindu-l peste un rondou de pietriș și nisip, un mic atol scobit la mijloc. Din clăia-i de păr nespălat, mici broboane de sudoare i se preling până în bărbia-i nerasă. Un altul aruncă apa cu mâna dintr-o găleată zincată, peste turtoiul ce prindea formă, rotindu-se ca un titirez. Mă uit la ei și-mi vine-a râde: cu teniși rupți în picioare, goi până la brâu, cu pantaloni zdrențuiți, cândva de culoare verzuie, acum zgrunțuroși din cauza cimentului ce se uscaseră, se pun pe amestecat grămăjoara. Niciunul nu lasă țigara din gură. La trei pași de ei, se opresc din vrăfuială. Ăla sfrijitu', costeliv, cu ochi adânciți în orbite, cu privirea cenușie ca a unui bolnav de oftică, mă ia la măsurat de sus până jos. Își suflă mucusii și scuipă chiar la picioarele mele:

— Bibănaș, o țigară la băiatu', pupa-ți-aș

evazații tăi de 35, hai, fă-te-ncoa, ori c-o dai acuma, ori când pornesc *troleu*', tot un drac îi.

Încurcat, dau să-i ocolesc.

— Băi, pantof de 318 mangoți, ce nu ți-e clar? O țigare, una pentru mine, una pentru el. Că de te-o vărsa ăștia la șanțu' pentru căcătoarea de la comisariat, de mâine, cu mandea ai belit-o! mă luă celălalt în primire, ceva mai 'nalt, cu un cap țuguat ca o pepenoaică, cu gâtul la *fărunsfert*, în timp ce bătea darabana pe burta-i plină de cicatrici ce se asemuia al naibii de bine cu un țambal. Îndreptă provocator spre mine degetele noduroase, pline de doliu sub unghiile netăiate, vrând, cu siguranță, să-mi arate cine-i șefu'.

— Nu fumez! bâiguui, la fel de încurcat, în timp ce mutam valiza dintr-o mână în cealaltă, încercând să mă dau mai deoparte.

— Ne, ne, ne! se proptiră cei doi cu lopețile la picioarele mele. La diribau, și să nu-ți scuipi bojocii? Bă, ești căzut în cap? Vezi, să nu-ți rupi gâtul!

Mai să mă treacă apele. Noroc cu un ofițer care, atunci când dădu să intre pe poartă, le tăie mau' soldaților.

— Trăiți, *tatî mareooo!* Azi ne vine bibani, bre, iote, marfa-ntăia, pupa-ți-aș io stelili matala di pă umăru' stâng di la inimă, adu-ne și nouă vreo doi puindri așa, de sămânță, prospătură, s-avem și noi ce călări! miorlăiră ei în timp ce luau, chipurile, o poziție regulamentară de drepti-sprijinit pe lopeți și cu palmele la urechi.

— Ți-o aduc s-o călărești pă mă-ta, mă, fată-mare, să te sature! Vezi că aseară a sărit gardu' și Stela e lehuză, te așteaptă s-o rupi în două după ce-a tăvălit-o tot neamu' ei de la intendentă. Ai pregătit tractoru' cum ți-am zis sau iar belești fasolea la mine că n-ai motorină? Marș, jigodii împutite! Nespălaților! se rățoi ofițerul la ei.

Iar mie, ce rămăsesem cu vorba pe prispa minții de cele auzite, mi-aruncă din fugă vorbă să mai aștept, întrucât abia peste o oră începe vizita medicală.

Mă dau mai în lături, aruncându-mi privirea printre zăbrelele din fier scorojit ale gardului. În lungul lui, un canal termic plin de conductărie se pierde undeva, cam prin spatele clădirii, flancat de plăci din beton și moloz.

...

Puțin câte puțin, leatul meu începu să se adune la poartă. Mai toți, singurei. Mi-arunc privirea spre chipurile lor, curios să aflu lângă cine voi depune jurământul întru apărarea cuceririlor revoluționare ale poporului român, cu cine voi împărți o bucată de pâine un an și patru luni. Mulți par a fi de la țară. Îmbrăcați modest, curăței, cu ochii pe valize, întind privirile peste gard. Alți câțiva, în jurul unei sticle de monopol făcută *poștă*, așezată direct în praful trotuarului, se bălângănesc de parcă i-ar fi lovit trenul. Beți mangă, cu cămășile pe dinafară, lălăiesc o melodie de *adio civilie*. Mai într-o parte, un flăcău se lasă încolăcit de o fată care se smiorcăie. Câteva mame, venite să-și conducă odraslele la oaste, își înecă plânsul în batiste.

Ce-o fi zicând lumea asta despre mine văzându-mă că stau pe valiză, în mână cu un creion chinezesc cu gumă, moșmondind la un careu din *Rebus - Flacăra*? Tocmai când găsiseram răspunsul la *trei vertical* al pătratului meșteșugit de Mihai Frunză *trăgător la cerc - ren*, un soldat de peste gard urlă ca la un cârd de bibilici:

— Bii, bii, bii, hai, bibăneii' lu' tata, 'ancoa' la vizita medicală, să vă cate dom' doctor de ouă-n cur!

Ne bulucim ca oile în curtea comisariatului. Pășim într-un antreu serii de câte cinci. Un infirmier păros, șleampăt, cu un halat slinos ce-i atârână pe umeri, bagă capul pe ușă. Mușcă hulpav dintr-un cârnat în timp ce răcnește la noi cu o voce răgușită, behăitoare:

— Hai, dezbrăcarea!

Rămânem în chiloți. Unul dintre noi poartă izmene din antijeg, legate la gleznă cu nojițe.

— Băă, io am zis dezbrăcarea, la coaili goali! ne repezi infirmierul, înfulecând un alt căpătâi de cârnat. Iar tu, împungându-mă cu mâna în care ținea o bucată de pâine, să-ți dai ochelarii jos de pe nas.

Încurcați, ne ferim unul de altul cât putem, acoperindu-ne goliciunile cu mâinile. De rușine, rămânem muți, uitându-ne ca proștii unii la alții.

Doctorul militar, cu șarpele pe epoleți, bătrâncios, mic și gârbovit, cu părul sur, pielea

gălbuie, în contrast cu pungile-i negre ce-i accentuează oboseala ochilor apoși, cufundat într-un scaun la o masă plină de dosare, completează fișele personale. Infirmierul e cel care, între alte două mușcăături din cârnat, ne controlează la *ouă*, dând verdictul, printre dinții parați:

— *Boon*, afară, altu', *boon*, afară, altu'!

În curtea înțesată de recruți, ăla cu gâtul la *fărunsfert* se tot chinuie să pornească un tractor. Roțile din spate erau săltate pe un delușor de moloz, semn că dacă bateria *nu ducea*, trebuia împins. Răsucea o cheie în contact înjurând de toate neamurile. Neam, s-o ia din loc! După câteva încercări, un nor de funingine, negru și dens, însoțit de un pârâit, se răspândește peste toată curtea. Îl ambală la maxim de vreo câteva ori, își șterse sudoarea de pe frunte și-l parcă chiar în fața porții deschise, după ce cuplă la el o remorcă.

Ofițerul acela, pe care cei doi îl gratulasera cu *tatî mareo*, apărut de nu știu unde, ceru să se facă liniște:

— Atențiune! Așa cum vă strig, unul câte unul, urcați în remorcă. Mergem la gară. Facem două transporturi.

M-am nimerit în primul.

După ce termină de strigat lista, se urcă și el în cabină, alături de *fărunsfert*. Între picioare i se aciuase Stela, *regina regimentului*, o cățelușă, corcitură, cu zgardă roșie făcută dintr-o fâșie din pânză de mătase.

Remorca, fără semnalizare, cu un cauciuc pe spate-dreapta aproape dezumflat, necuplată cum trebuie în proțap, se bălângăne ca pișatul boului pe caldarâmul străzilor. Pe un oblon scâlciat, scris mare, să vadă tot poporul de la o poștă: *troleu*. Când *troleul* sălta la un hop sau lua un viraj strâns, valizele noastre se loveau una de alta, ca nucile în traistă. Celălalt oblon gemea de AMR-uri: de la AMR 10 zile, până la liberare. Mi-am găsit și AMR-ul meu: 481!

Ăla care mă scuiase dimineața ne însoțește. Își trăsese pe el o bluză mototolită, care nu văzuse săpunul de multă vreme. Pe cap, peste clăia de păr nespălat trona, șmecherește, un chipiu decolorat de-atâta purtare, plin de jeg. Trăgea cu nesaț dintr-o mărășească, apoi se opintea să dea afară rotocoale de fum, încercând să-și dea importanță, scuișând contra vântului.

Troleul ne-a vărsat în spatele gării, sub un pâlce de castani.

— Poate-o taie vreunul până-i aduc p'ăialalți, se răsti ofițerul la însoțitorul nostru, în timp ce tractorul viră în loc. Tribunalu' te mănâncă!

— Țeles, *tatî mareo*! Îi leg cu sârmă de valize!

Își luă chipiul în mână, se dădu mai la mijloc și ne zise:

— Băi, ia scobiți-vă-n buzunare de câte-un

bănișor, să vă cumpere nenea țigări de la chioșcul de pe peron.

— Îi arunc și eu în chiptu 5 lei:

— O bere și-un *Sportul popular*.

— Păi, pentru mandea, nimic?

— Când te-ntorci.

Cu brațele pline, apărui după colțul clădirii după nici cinci minute. I-am dat sticla cu bere pe care a lins-o din câteva înghițituri, râgâind de plăcere, după care își suflă din nou nasul și scuipă fix în centrul unei tăblițe ce informa să păstrăm curățenia.

Tractorul viră iar în fața noastră. Din *troleu* coborî ofițerul, însoțit de Steluța. Degeaba încerca s-o alunge, ușuind-o cu cascheta. Cățelușa se depărta de-o părere, apoi iar se aciua printre picioarele lui. Cu o geantă de perceptor în mână dreaptă și cu o sârmă de *balot* în stânga, ne făcu semn să-l urmărim pe peronul gării, așa cum oile se țin după măgar.

Ne urcăm în ultimul vagon, rezervat, cred, armatei de din vreme, atâta timp cât celelalte vagoane ale trenului erau de *clasă*. Trenul se puse în mișcare. În *bou-vagonul* nostru ne aștepta *nașul*, cunoștința veche de-ale ofițerului, ghidându-mă după discuția dintre ei:

— Ai blocat vagonu-n spate, Vasile?

— Blocat, *tatî mareo*, m-am învățat minte de la ăia care ți-au sărit din tren acu' o lună. Câți *bibani* ai pe foaie?

— 52.

— Vezi cum faci cu apa pe căldura asta. Până la București s-ar putea să-i găsești cu limbile scoase.

După ce ofițerul îl conduse pe naș la scara vagonului, asigură ușa cu sârma de balot, își aprinse o țigară ținută afectat între degete, cu ifos de veritabil comandant, tuși de vreo câteva ori și, cu picioarele rășchirate și cascheta în mână, se răsti la noi:

— Ce mai așteptați, mă, alde izmene acre, hai, valizele sus și ocupați-vă locurile. Iote la voi, vă târâiți ca râmele, putori ordinare ce sunteți, o să vedeți ce v-așteaptă de mâine, credeți că aici e domnișoria de la pușcărie?

În timp ce aruncam valizele în plasele de bagaje, ofițerul își descheie bluza și se așează pe o banchetă de lângă ușă. Mă uit fugitiv la el: o gușită abia sugerată, de mic burghez, nerasă, ca și fața-i mâncată de vărsat; ochi căprui, inexpressivi - două liniuțe îngropate în osânză; tunsoare *castron*; mâinile, cu degete pufoase, cârnăciori numai buni de pus pe grătar; nas scurt, buza de jos țuguiață; picioare crăcănate de zici că acum s-a coborât din șa după ce alergase pe deșălate o iapă ziua întreagă.

După ce își fumă țigara până la degete, o aruncă pe podeaua *bou-vagonului*, strivind-o cu pantoful. Niște încălțări scâlciate, cu tocurele tocite, pline de noroi uscat. Se ridică și începu să se plimbe pe coridor. Degeaba se chinuia să-și bage bluza-n pantaloni. Un colț îi atârna la spate. Cu o voce înfundată, schilodită de fumul pe care-l băga-n plămâni, după ce aruncă o privire circulară, se opinti:

— Sunt căpitan Grigore Ciolcan din arma geniu-construcției, *tata-mare-a'* vostru timp de-un an și patru luni. Înainte de a vă spune ce vă așteaptă la Oltenița, să vă între bine-n cap: să nu care cumva să dea dracu să încercați să săriți din tren să vă pierd pe drum. Aicea nu sunteți ca la pușcărie unde vă muta de colo-colo legați unu' de altu' și cu pușca la curu' vostru. M-am uitat prin dosare să văd ce hram purtați: n-are lumea loc de voi, niște putori, pușcăriași, găinari, analfabeți. Mâncați, crăpați în voi care-aveți băutură, dormiți că văd pe unii că abia mai stau pe picioare, da' atâta vă spui: tribunalu' militar vă mănâncă dacă săriți din tren. La Oltenița vă așteaptă o cazarmă nou-nouță, voi îi faceți inaugurarea diseară. O lună jumate mâncați instrucție, apoi veți fi vărsați pe șantiere de muncă în unități militare. Armele voastre, de care trebuie să aveți grijă ca de ochii din cap, sunt lopata și cazmaua că numai pe astea sunteți în stare să puneți mâna. O să vă apucați să le mânuiți chiar de mâine dimineață. Hai, ș-acuma, de voie!

Mă așez la fereastră. Nu vreau să mă gândesc la nimic altceva decât la chestia asta cu geniu. Geniu-construcției-diribau. Geniu! Diribau! Parcă și roțile trenului vorbesc în ritm cu mine: *geniu-tanam-construcției-tanam-diribau-tanam*. La fel și stâlpii de telegraf, ciotcă de sârme zbârnâind: *geniu-zâmmm-construcției-zâmmm-diribau-zâmmm...*

Și nici să intru în vorbă cu careva nu-mi vine. Se bea pe rupe! S-au scos pe coridor sticle cu bere, vermut, secărică, vin de mat de 7 lei. Care mai de care să-l servească pe *tatî-mareo*. Bancheta lui e plină de ciosvârte de pui, salamuri, măslina, brânzeturi.

Zău, de nu-mi place atmosfera asta! La mijloc, un camarad scoate un fluier și s-apucă de horit. Un altul bate darabana într-o valiză, mai s-o spargă. *Tatî mareo*, după ce și-a pus burta la cale, a lins și el două beri, s-a ridicat mulțumit scuturând bancheta de firimituri, și-a aprins o țigară, după care s-a cufundat adânc în niște calcule pe o hârtie, surd la tot ce se petrece în vagon.

Îmi fac și eu de lucru. Scot din valiză pachetul cu mâncare pus la îndemână de mămica, într-o sacoșică unde mi-a învelit și o sticlă de pepsi umplută cu cafea. Mănânc dintr-un sandviș în timp ce răsfoiesc *Sportul popular*: final de campionat; oltenii, ediția 1973-1974, pe primul loc. Dinamo, cu Florică Dumitrache, golgheter cu 19 goluri la activ, pe doi, iar Steaua mea, vai de steaua noastră, pe locul al șaselea. Prin hărmălaia din *bou-vagon* mai să n-aud când *tatî mareo* tot striga la mine să-i împrumut ziarul. I l-am băgat sub nas, atunci observând și eu că hârtiile pe care tot consemna ceva erau fluturași de loto-pronosport.

Când m-am reșezat pe banchetă, cel de lângă mine, un lungan la vreo doi metri, slab de parcă acuma scăpase din lagăr, bocea de mama focului. Nu știu, da' pe loc l-am botezat, așa mi-a trecut prin minte, *Schițelea*. Era de loc dintr-un sat de munte de pe valea Coțatcului, zidar de meserie, cu două clase *la activ*. Plângea săracul, doar ce se însurase și-și lăsase mândra acasă.

— Oi mai vedea-o, Doamne? se tângui *Schițelea* care ghici în mine un prieten de nădejde. Uite desfac o *azugă*, te cinstesc, numa' mâine să ne vedem și să te rog să scrii Ioanei carte poștală din partea mea.

Nici nu se înfrână ca lumea trenul în gară la Râmnicu Sărat, că *tatî mareo* deja avea probleme: trei de-ai noștri se făcură nevăzuți pe geam, sărind direct pe macadamul ce străjuia calea ferată și fugind ca iepurii. *Tatî mareo*, în timp ce se chinuia să desfacă sârma de la ușă, iar locomotiva şuiera de pornire, întrebă disperat:

— Care cunoașteți, bă, Bucureștii?

Am ridicat mâna ca la școală:

— Din Gara de Nord trebuie să ajungi la Gara Obor. Pentru asta...

— Da, știu, i-am retezat-o pentru a câștiga timp, îl iau pe douășpatru și cobor la Gara de Est.

— Acolo se formează coloana pentru trenul de Oltenița, mai apucă să strige, în timp ce cobora din trenul ce se punea în mișcare.

Rămăsesem, așadar, fără voia mea, responsabil pe soarta a cincizeci de vajnici apărători ai patriei! Începuse să-mi fie teamă că o să mai pierd pe drum și alți tovarăși, dar băutura din ei m-a ajutat nespun. S-au mai zbunguit până după Mizil, la

Ploiești am coborât să umplu o sticlă cu apă de la o cișmea, iar până la București majoritatea a căzut într-un somn de parcă toată noaptea trecută săriseră la luptă cu armele lor sofisticate, lopețile de care amintea *tatî mareo*.

În Gara de Nord am ajuns pe după prânz, pe când ai mei, mulți dintre ei, încă dormitau. Peroanele, înțesate cu recruți diribiști. Atunci am făcut și eu cunoștință, pentru prima dată, cu patrulele militare. În spatele unui subofițer, alți trei-patru ostași, cu ținutele impecabile, cu brasarde tricolore pe mâneci ne-au și luat la descusut. N-aveam nimic, nici foi de drum, nici însoțitor, eram o *ceată a lui Papuc* plecată să cucerească lumea.

— Aaa,ăștia sunt de-ai lui *tatî-mareo*, lasă-i în plata Domnului!

Ne-am urcat în tramvaiul cu numărul 24 la ora de vârf, când lumea se întorcea de la serviciu. Prin înghesuială, ne-am așezat pe valize și așa am ajuns teferi la Gara de Est. M-am îngrozit: peste o mie de recruți așteptau trenul de Oltenița, care se forma tocmai la orele zece din noapte! Nu ne băgă nimeni în seamă. Numai bine, mi-am zis, am timp să dau câteva telefoane. Am sunat acasă la Gabi. Mi-a răspuns mama Dolores, care a început să plângă atunci când i-am spus că mi-e foame și că sunt nespălat.

— Ia repede un taxi, ți-l plătesc eu, uite-acum umplu cada. Te aștept la masă și o sun și pe Gabi să vină.

...Am ieșit din baie, am mâncat regește, am și atîpit vreo jumătate de oră. Mă trezi Gabi, fusese la fratele ei mai mic, în Giulești. Mi s-a părut nervoasă, nu era în apele ei. Mă conduse până la Gara de Est - Obor. În tramvai, îmi înșiră ce-mi pusese mama Dolores la pachet: mâncare pentru cinci zile! Gabi îmi împachetase și ea o duzină de șosete, lucra la o secție a Fabricii de ciorapi *Adesgo*, situată pe strada 11 Iunie, foarte aproape de fostul meu loc de muncă, alături de mai multe sticle de coniac, *la litră*, pe care i le procura fratele, șofer la ICRA. Știa că nu beau de fel, dar considera că o să-mi fie de ajutor, cine știe când. La despărțire, după ce am strâns-o în brațe, ne-am sărutat îndelung. Ochii ei mari și strălucitori scormoneau ceva în privirea mea, ca un reproș:

— Mi-ar fi plăcut să te știu al meu, să te aștept în miez de noapte, așa cum o făceai când îți lăsam deschisă ușa, să nu ne simtă mama. Dacă obții o oră de permisie, sună-mă!

Cu delicatețe scoase o sută de lei din portmoneu și mi-o strecură în buzunarul bluzei...

Corina VLĂDOIU s-a născut la Târgu Jiu, județul Gorj. Este absolventă a Facultății de Litere și Istorie, Universitatea din Craiova și a Facultății de Științe Juridice și Administrative, Universitatea *Constantin Brâncuși*, Târgu Jiu, este profesoară de limba și literatura română la Colegiul Național *Spiru Haret*, Târgu Jiu și la Școala Gimnazială nr. 1, Rovinari, județul Gorj.

A publicat în numeroase reviste și antologii. Dintre volumele individuale, amintim: *Fantasticul în proza eminesciană*, ed. Universitaria, Craiova, 2009; *Poezii (de)colorate*, 2014; *In(vers)* 2016, poezii, ambele la ed. Academica Brâncuși, Târgu Jiu; *Resuscitare în Si bemol*, poezii, ed. Colorama, Cluj-Napoca, 2019; romanul *Eu sunt băiatul cu părul albastru*, ed. Ecou Transilvan, Cluj-Napoca, 2020; *Dragoste la loz în plic sau chirurgie erotică pe un ciorap deschis la șliț*, poezii, ed. Inspirescu, București, 2020, *Tatuaje pe cord deschis*, proză, ed. Ecou Transilvan, Cluj-Napoca, 2021; romanul *Între ziduri*, ed. Taida, Iași, 2022; *Măștile mele în contratimp/My masks out of time*, poezii, tipografia Intergraf, Reșița, 2022.

Ziduri

Știam că era încă aici, știam! Nu mă întâlnisem însă decât o singură dată cu ea. Față în față! O văzusem și nu-mi venise să cred că e ea. Mă ascunsesem în ultima secundă după Miriam, însă am priceput că mă observase. Nu făcuse niciun gest că m-ar recunoaște, deși știu că-și dăduse seama că eu eram. Trecuse mai departe cu punga de gunoi în mână ca și cum ar fi dus cine știe ce lucru de preț, călcând sigură pe ea, ca o regină (cu un zâmbet disprețuitor), fără să șovăie o secundă. Și eu am mers mai departe însă tulburat de apariția ei, grăbind pasul alături de femeia cu care eram. M-a întrebat de ce mă grăbesc. I-am spus doar că am văzut o fantomă și am încercat să râd, dar nu mi-a ieșit. Miriam s-a uitat la mine ca la un diliu și mi-a făcut semnul ăla la cap că nu sunt zdravăn. Fusesem penibil, însă atât am putut la momentul ăla. Nu ne mai intersectaserăm până atunci. Șocat, m-am întors, după ce ea și-a dus punga cu gunoi la tomberon, să mă conving că nu avusesem halucinații. Până să trec strada înapoi a durat ceva pentru că mi-au tăiat calea mai multe mașini. Ea dispăruse în una dintre cele trei intrări ale blocului. I-am reperat mașina și am rămas blocat. De ce dracu venise tocmai aici?! Nu

credeam că ea, femeia aia pe care o cunoscusem cu un an în urmă, o femeie redusă, incapabilă de gesturi mari sau interesante (așa crezusem despre ea), fusese în stare să se rupă de orașul în care trăise o viață și să vină aici să ia totul de la capăt. Singură!? Mi se păruse o înțepenită care nu știa mai nimic despre lumea asta. O subapreciasem atunci. Eu mă crezusem cel mai important în relație, nepregătit să am răbdare și să fiu atent la ce se petrece cu ea. Atunci! M-am gândit apoi că venise poate să mă caute pe mine, să vină peste mine, în viața mea, să se insinueze așa pe nepusă masă. Eu o aveam pe Miriam, printre altele. Îmi era frică în fiecare zi că mă voi trezi cu ea, cealaltă, la ușă și că-mi va face vreo scenă. Mă temeam ca un prost pentru că de când locuiește în orașul meu, nu a schițat nici cel mai mic gest că și-ar dori să mă abordeze. Culmea e că stă atât de aproape de mine că uneori mă gândesc cum naiba nu ne întâlnim niciunde! Între blocul meu și cel în care locuiește ea e o distanță de vreo 50 de metri. Îi văzusem mașina de foarte multe ori, dar atât. Întâmplător sau nu, dar și drumul spre blocul părinților mei trecea exact pe lângă blocul ei și mereu i-o vedeam parcată aproape în același loc. Nici nu se putea să nu i-o observ pentru că doar a ei avea alte numere decât ale celorlalți

care erau de-ai locului. Și ea era diferită, nu doar mașina. Deși viața mea și-a urmat cursul firesc, nu pot spune că nu m-am gândit și la ea, încălțată prin mintea mea cu alte figuri, alte întâmplări. Oare ea s-o fi gândit la mine? Între timp am avut o relație care a durat mai mult decât celelalte. Cum nu sunt însă obișnuit să mă atașez de cineva prea multă vreme, de curând ne-am separat. Am încheiat totul în termeni amicali, dacă pot spune așa. Fără scene, fără drame, fără amenințări sau mai știu eu ce. Trăim amândoi. Separați însă! Ieri a fost sâmbătă și m-am trezit după ora nouă cum îmi e obiceiul. Când sunt acasă și nu lucrez, mă răsfaț cu un somn până spre prânz. Oricum am insomnii care nu-mi dau pace. Încerc să le tratez cu indiferență, dar știu că nu vor trece doar așa. Nu vreau să recunosc că aș avea nevoie de un tratament care să-mi reducă din anxietate. Am rămas cu sechele de când am fost părăsit de fosta soție, dar nu vreau să fac nimic în sensul de a mă vindeca. Mereu îmi umplu timpul cu femei și ele devin pentru mine *terapie*! Și Miriam și celelalte au făcut parte din acest tratament care nu știu când se va opri. Sunt prea încăpățânat, nu că m-ar ajuta asta, dar nu vreau să-mi arăt vulnerabilitățile, slăbiciunile, *eu sunt bărbat, ce p*la mea!*

M-am trezit, cum spuneam, și am mai lăăit-o în pat. Am deschis televizorul să mai văd ce știri sunt de actualitate. În afară de război și politică... M-am ridicat abia în clipa în care mi-a sunat telefonul. M-am uitat pe ecran și am văzut un număr necunoscut. Am răspuns gândindu-mă că e ceva urgent sau cineva care are nevoie de mine.

Nu se auzea nicio voce de la capătul celălalt al universului, chiar dacă am repetat de vreo câteva ori *alo! alo! alo!* Am închis enervat și m-am dus la baie. *cine să fi fost?!* Am revenit și m-am îmbrăcat lejer într-un trening gri. Mi-am pregătit micul dejun, chiar dacă se apropia de prânz și am mâncat în liniște. Mi-am făcut și o cafea și am pornit cu ea spre living. Telefonul a sunat din nou. Era cât pe ce să scap ceașca din mână. Am înjurat, am pus mâna pe telefon și am început să strig: *ce mama dracului vrei, dom'le?!* fără să mă mai uit să văd cine sună. Era mama. *ce ai dragă, ai luat-o razna?* am auzit-o, supărată. *of! iartă-mă, dar m-a mai sunat cineva și nu a spus cine e și am crezut că și acum e aceeași persoană. în plus era să vărs cafeaua pe mine, să mă opăresc, nu alta!* i-am răspuns îmbufnat. M-a întrebat ce vreau să mănânc la prânz, să știe ce pregătește. I-am spus și am închis. Când să mă așez pe fotoliu, am primit un mesaj de la curier. Eram informat că voi primi în cursul zilei un colet. *dom'le, azi parcă sunt de serviciu la biroul de relații cu publicul!* am strigat cu voce tare. Trebuia să merg să scot bani de pe card pentru că nu aveam lichidități. În ultima vreme nu prea mai foloseam bani, ci făceam plățile numai de pe aplicația de pe telefon. Excepția era tocmai achitarea unor astfel de servicii. M-am încălțat, am lăsat cafeaua, oricum era prea fierbinte, și am plecat spre bancomatul de la parterul unui bloc de pe artera principală, să scot bani. Mă tot gândeam că nici azi nu am liniște. Cu mâinile în buzunar, m-am apropiat de locul unde se afla bancomatul și am aruncat privirea spre blocul din față. Acolo, singură, parcată, trona ostentativ mașina

ei. Mi-a declanșat iarăși o stare de agitație. Nu știam efectiv unde locuiește, în care dintre cele trei scări, dar eram sigur că în blocul ăsta. Mi-am continuat drumul cu pași grăbiți pentru că în curând se declanșa furtuna. A început să tune și să fulgere. Mi-am scos banii necesari și m-am întors pe același traseu. Picături mari au început să picteze dezordonat asfaltul murdar. M-am tot uitat la etajele superioare ale blocului și mă gândeam *oare mă vede? e în spatele vreunei perdele și mă privește? știe oare că sunt aici și mă uit cu intenția vădită să mă vadă? știe că trec prin fața ferestrei ei?* Aș fi vrut să-i strig de acolo de jos ca un trubadur modern, fără chitară și fără alte acompaniamente, *heii, femeie, ți-e dor de mine?! îți mai amintești de mine, tu, femeia mea?! Și ea să apară la o fereastră și să-mi răspundă simplu: da!* Mi s-a părut chiar că undeva, brusc, o perdeala s-a dat la o parte, dar destul de rapid încât să nu fi văzut cine fusese. Încercam să văd un semn, ceva care să-mi atragă atenția. Într-un singur geam la etajul întâi, stătea un motan siamez, neobișnuit de mare, care mă privea atent, urmărindu-mă cum trec. Privirea mi-a rămas agățată de a lui. Semăna cu privirea ei! Oare acolo locuia?!

Am luat-o la fugă cu picăturile grele de ploaie alai și cu tunetele care le acompaniau. Deja se întetise răpăiala lor umedă. Nu am mai stat să reflectez asupra situației! M-am făcut ciuciulete până la scară. *mama ei de viață! și azi tot pe fugă, tot anapoda și mereu fără noimă mi se întâmplă lucrurile! când oare îmi voi găsi locul și sufletul!? când o voi (re)găsi pe ea, oricare ar fi această ea?!...* Am urcat scările până la etajul patru unde locuiesc și m-am gândit: *...sau voi accepta în continuare dictonul ăsta: «pentru orice rău există două leacuri: timpul și tăcerea», cum ar fi zis Alexandre Dumas. răul sau gustul amar al unor neputințe de bărbat care s-a alintat prea multă vreme crezând că va fi mereu tânăr și adulat, călcând în picioare sentimentele prea multor femei care m-au blestemat suficient cât să plătesc cu vârf și îndesat printr-o singurătate care mă pălmuește și-mi pune piedici. am luat atâtea căzături pe burtă, că nu știu dacă mă mai vindec!* Îmi beau cafeaua. S-a răcit, la fel ca viața și oamenii! Mi-e frig și mă iau în brațe! Nimic mai simplu. Dacă m-ar vedea cineva, ar spune că sunt dus cu pluta. M-am dezbrăcat de hainele ude și mă fâțai gol prin casă. Mă uit în oglinda din hol. Îmi trag burta și mă privesc din lateral. Sunt caraghios și singur! Mă abțin să-mi mai plâng de milă, mai pun un plasture peste rană (chiar dacă nu se vindecă), îmi mai clătesc gura cu puțină cafea, încerc să dau vina pe o karmă indecisă, pe luna în pătrar, pe nenumăratele stele, pe zodie, ascendenți, retrograd, Neti, Rusalii... Poate am exagerat cu prea multă bere aseară și o fi și asta de vină de mă simt eu azi de căcat. Sau poate a fost doar un alt vis nașpa. Dar rezist. Sau gustul amar mă determină să rezist. Parcă e prea amar, îmi provoacă și un fel de greață. Mi se strepezesc și dinții. Poate mâine dimineață va fi mai ușor și aburii cafelei în care voi turna miere vor șterge amintirea acestei tentative de a o găsi (când am certitudinea acum că e atât de aproape de mine, îmi tremură genunchii!) și voi încerca să o determin să mă vadă în realitate. *mă auzi, femeie, mă auzi!?*

Șah mat

Ieșise, iar în cameră rămăseseră doar liniștea și parfumul. În ciuda ferestrelor larg deschise, seara de vară era înăbușitoare între pereții înalți, cu iz de mobilă veche și mucegai. Își uitase pe măsuta de șah - aruncat aiurea printre piesele așezate perfect - pachetul de țigări, pe jumătate golit. Nu fumasem niciodată și totuși....

Am aprins prima țigară pe când mutam prima piesă. Când am stins-o pe ultima, doar două piese mai erau pe tablă. Și totuși, nu erau. Rolul prezenței lor se terminase. Jocul se încheiase. Mă învinsesem... eu pe mine însumi. Când nu exista nici măcar o singură șansă ca lucrurile să se petreacă altfel... s-ar fi putut însă numi că jucasem? Și totuși, asta făcusem. Cu toată seriozitatea chiar.

Fotoliul a scârțâit ușor sub greutatea mea și a oboselii mele, atunci când m-am așezat. Ieșise. Ea ieșise... iar în cameră rămăseseră doar liniștea și parfumul (oricât fumasem, rămăsese încă acolo). Și eu, desigur. Eu rămăsesem. Dar ce importanță mai avea? Eram... aidoma celor două piese de pe tabla de șah. Un rege învins și o regină care nu avea niciodată să îi poarte culoarea... și care, de fapt, nu mai existau pentru că jocul se terminase. O realitate mică oglindind realitatea mai mare, oglindind Realitatea. Viața și Moartea jucând Șah cu aceleași Piese, pe infinite Table, într-un Simultan perpetuu și întrucâtva absurd prin repetiție. O piesă e a mea,

una e a ta. Un pion înaintează, altul cade. Non-culoarea unuia încălcând non-culoarea celuilalt. Aceleași reguli. Aceiași jucători. Aceleași piese. Infinite strategii. Același final. Tehnic, întotdeauna o piesă învinge. Viața învinge, dar jocul se termină. Fără rol, nu mai există actorul. Și atunci... cine a învins? Viața pieselor de șah se termină la finalul jocului indiferent că se află în tabăra învingătorului sau a învinsului. Dar moartea tuturor pieselor este condiția necesară pentru ca un nou joc să înceapă. Deci... care Jucător este care? Cu cine vrei să ții și pe cine suștii de fapt?

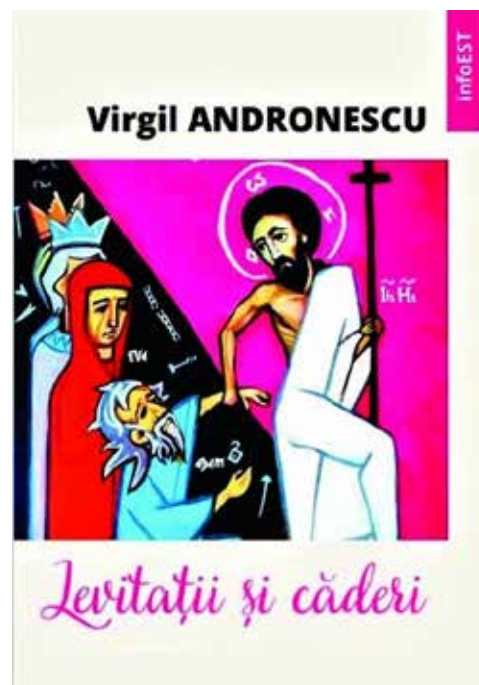
Ieșise, iar în cameră rămăseseră doar liniștea și parfumul. Oricât fumasem, n-am putut să îl scot. Mai rămăsesem, desigur, și eu... și un pachet gol de țigări pe o măsută de șah pe care rămăseseră doar două piese de culori diferite, dovezi inutile ale unui joc încheiat la un moment dat... ca toate jocurile. Am adormit într-un târziu, chinuit de un gând: și dacă cei doi jucători sunt de fapt unul singur și diferă doar măștile? Cine pe cine învinge când joci... cu tine însuși?

Sînziana-Andra GHIȚOI

Între levitație și cădere. Poezia ca meșteșug al rostirii nestatornice

Cu o carieră literară îndelungată și solidă și un stil cu amprentă originală, Virgil Andronescu, autor al unor valoroase volume de poezii, precum *Ultimele luni din viața umbrei mele* (2010), *După Dumnezeu, potopul!* (2011), *Cronica potopului după Dumnezeu* (2014), *Necropsie lirică* (2017) sau *Semne și cuie* (2019), și-a format o voce proprie care îi pune în dificultate pe toți ce se apropie de scrierile sale, dând peste cap toate aproximațiile și încadrările critice. Inconsecvent în opțiunile artistice, poetul capătă soliditate prin consecvență în rostire, prin reverberație poetică alimentată periodic prin expresii incongruente și bulversante.

Mai mult sau mai puțin ca volumele poetice precedente, *Levitații și căderi* (Editura Infoest, Siliștea, 2021, cu o prefață a criticului literar Viorel Coman) conturează spațiul unui atelier liric cu amprentă originală, strâmt, mirosind a sânge și a cuvinte fermentate, în care cititorul se lovește de tot felul de unelte artistice menite să transforme suferința banalului existențial în expresie poetică. Vocea poetului, care se dezice de trup, dar pe care îl invocă la fiecare rostire, îl însoțește la fiecare pas către noi încăperi, pe care nu le bănuiește, dar către care este atras ca în alveolele unui uriaș plămân în care, prin umila respirație zilnică, poemele iau naștere în forme neașteptate. Virgil Andronescu este cu siguranță un meșteșugar de poezie, un truditor al versului în toate formele sale, cu o expresie nestatornică, acidă, care nu se supune canoanelor critice, dar are întotdeauna un scop foarte bine definit: ființarea prin și pentru rostire și trăire poetică.

Pornind de la copertă - care înfățișează opera intitulată *Pogorârea la iad* a artistului plastic Walter Mărăcineanu - și trecând prin toate poemele incluse, cartea poate fi citită ca o conversație cu Dumnezeu, dublată de o conversație-ecou, cu dublu sens: către sine și către neant (a se citi lumea, cu toate că poetul se declară într-un conflict deschis și iremediabil cu aceasta). De altfel, volumul se deschide cu un text introductiv în care autorul se adresează lui Dumnezeu, pornind cu întrebarea sugestivă: *Cum e, Doamne, să dai brânci pământului?* (p. 13). A da brânci pare să aibă aici un sens ambiguu, înclinând fie spre ideea de izgonire, de renegare, fie spre sensul opus al impulsivității. În aceste rânduri, poetul se înfățișează ca un Iona învins, neputincios în fața misiunii sale divine din cauza decăderii oamenilor, a pervertirii credinței. În conexiune, primul poem, care poartă titlul volumului, este în sine un psalm, o versiune originală a Rugăciunii Rugăciunilor:

Doamne Dumnezeu nostru/ Tată darnic iubitor;/ Nu ce vedem, doar ce credem/ Este darul Tău nepieritor! (p. 14) Un posibil exercițiu de smerenie, de pietate, care ascunde însă sâmburele îndoielii: *Ochii văd, mintea scornește/ Levitații și căderi,/ Terra infinite replici/ Răvășite în ecou.* (p. 14) Urmaătorul poem, *Patria mea...*, schimbă regimul tematic și înfățișează o confesiune lirică cu accente de artă poetică. Rătăcirea în lume și în cuvinte se îngemănează în condiția poetului damnat și condamnat la oglindire veșnică în propria mutilare. Marcant este versul subliniat și de criticul Viorel Coman – *M-am refugiat în Patria-Colii-de-Scris,/ Printre cuvinte m-am ascuns la vedere* –, expresie a disperării de a-și găsi patria, acel Eden pierdut *în(tre) oameni*.

O atenție deosebită trebuie acordată poemelor care ilustrează experimentul-joc liric într-o formă contemporană a variantelor, un exercițiu de auto-rescriere poetică ce are ca efect potențarea expresivității și a semnificațiilor. Este vorba despre poemele *Aparențe* și *Esențe*, care sunt retopite și remodelate în noi tipare și noi tempouri, într-un crescendo de imagini și tonalități, în poemele *Stânca ispitirii* și *Cursa de șoareci*. Preponderent, cuvintele sunt aceleași, dar modul în care discursul se restructurează dovedește întrucâtva măiestria scriiturii ca re-Cuvântare și re-Creație – putându-se citi și ca anti-Cuvântare și anti-Creație – într-un subtil joc al distorsionării și al manipulării verbale prin care poetul pare că vizează o răsturnare discursivă,

o reforjare permanentă a materialului poetic și sufletesc într-o dimensiune proprie. De exemplu, versurile *Nu-ți fie frică, Petru, acum lasă totul, pentru/ că de acum vei fi pescar de oameni!// Am înțeles.../ Că Iubirea-i ca o ploaie de vară.*” (*Esențe*) devin *Nu-ți fie frică, Petru, acum lasă totul deoparte,/ pentru că de acum vei fi pescar de oameni!// Pentru a-i face pe oameni să înțeleagă/ Că iubirea e ploaie de vară* (*Stânca ispitirii*), pentru a merge și mai departe, transformându-se în *Nu-ți fie frică, Virgil,/ Lasă totul deoparte, pentru că de acum/ Vei fi pescar de oameni!// - Dar ei nu m-ar pescui?// Pentru a-i face pe oameni să înțeleagă/ Că iubirea e ploaie de vară* (*Cursa de șoareci*). Fiecare secvență remodelată creează un laitmotiv cu valoare de simbol liric, pe care poetul are pretenția de a-l trece, demonstrativ, prin combinații neobișnuite care să îi testeze soliditatea și capacitatea de a-i susține creatorului *exorcizările poetice*, cum însuși își numește creațiile.

Poetul este neconținut preocupat de propria soartă, ceea ce face ca majoritatea poeziilor să se construiască în jurul încercării de a defini identitatea creatorului, având ca instrumente analitice mecanisme retorice precum ironia/ autoironia, sarcasmul, jocul de imagini și de cuvinte sau satira acidă. Refuzându-și nașterea și ironizându-și moartea (*să crăp cum se crapă de ziuă*), înfășurat în cămașa de forță a poeziei, el își recunoaște *crimele nocturne* împotriva oamenilor cu *inimi mici*, își asumă *groapa singurătății între patru pereți*, străduindu-se să își pună veșnicia în ordine și să o poetizeze pentru a ajunge la un pact cu Dumnezeu – sau *Domnul Zeu*. Îndrăzneala cuvântării este o armă pe care o mănuieste fără discriminare, construind asocieri lexicale impudice, de un cinism liric dus până la extrem: *Dau foc pământului/ Și-l ard pe Dumnezeu* (p.17); *cât de crunt mă mușcă acum Amurgul* (p.29); *Fals dumnezeu al iubirii* (p.29); *Cerul plânge*

cu acizi, că-L dor șalele (p.33); *Evanghelia (de) după Satan/ Tăișul iubirii/ Mi-a străpuns inima/ Ratând omoplații,/ Aripile și sângele...* (p.46); *Nu mai fințează nicio mănăstire în mine* (p.59). Totuși, de cele mai multe ori, preferă dezgolirea cuvintelor până la banalitatea rostirii omului simplificat prin inutilitatea existenței sale: *O viață de om nu-i cât o moarte!/ Nimic nu e întâmplător/ Și nici neîntâmplător;/ Nu e în întregime,/ Nici chiar pe jumătate.../ Adevărul spus pe jumătate e minciună!* (*Tratarea de demoni*, p. 60). Versuri de acest fel, care au alura unor truisme, sunt răspândite pe alocuri în volum, parcă pentru a indigna cititorul și a-i crea disconfort, reacție pe care autorul pare uneori să o caute, ca o oglindire a propriei suferințe.

Motivul apocalipsei purgatorice continue, al postsacralității, revine obsesiv în poemele lui Virgil Andronescu. Autorul pare să se situeze constant în fața unei judecăți finale, pentru care are nevoie de o rememorare a propriei existențe, de testamente repetitive în care strecoară instantanee revelatorii: *Nu îmi dispar din minte singurătățile/ Lui Cioran; Ale mele m-au năruit. [...] Am avut momente de fericire/ În secolul trecut,/ Când am stat, anonimul perfect, la aceeași masă/ Cu Eugen Simion, Grigore Vieru și Marin Sorescu* (p. 32). De asemenea, se simte obligat să joace rolul de cronicar al lumii, de martor al degradării spirituale și al pervertirii iubirii: *Ori de câte ori iubesc o femeie, de tot/ atâtea ori mă tentează sinuciderea!* Femeia, care și-a pierdut trupul și sălășluiește într-un pahar gol, *demon deghizat/ în piele de șarpe, neagră în cerul gurii, Dumnezeu purtător de rochie*, multiplicare perpetuă a ispitirii Evei, eșuează atât ca substitut al poeziei, cât și ca posibil leac la deșarta zbatere a sinelui rătăcitor.

Însumând toate ideile expuse mai sus, volumul *Levitații și căderi*, semnat Virgil Andronescu, este o reprezentare de meșteșug poetic *pe viu*, în

care autorul își desfășoară, fără false timidități, tot inventarul de producții poetice, mai scurte sau mai lungi, în versuri stângace (o stângăcie aparent voită) sau măiestrite, dar cu o voce autentică ce nu obosește să strige și să șoptească, să se roage și să hulească, să aduleze și să blesteme. Străduindu-se să deschidă ușile încuiate, reușind cu adevărat *ieșitul pe prispă*, ca un adevărat Ilie Moromete ce trăiește *între afară și înăuntru, bând tutun și gândind*, poetul pare să caute prilejul de a spune pe șleau ceea ce are de spus, conștient de repercusiuni, dar aspirând totodată la o *răzbunare*, o *victorie*, anume izbăvirea prin trecerea într-un *iluzoriu dincolo*, o eră *post-experiment*, post-trup.

Un scop himeric, desigur, așa cum i-o dovedește măcinarea zilnică în *singularitate*. Există, însă, o gură de aer, o *pauză din această viață*, iar aceasta este cartea în sine, creația. Imun la fericire, deci și la nefericire, poetul învață iar și iar să leviteze și să cadă, fără a promite nimănui că va deprinde acest meșteșug măcar cât cel al rostirii poetice, dar nici că se va resemna vreodată sau că va renunța la instrumentele sale.

Liviu CHIFANE

INTERVIU

Artistul plastic Vasile Trandafir s-a născut în 1959 în satul Smârdan din județul Botoșani și a copilărit la Constanța. Este absolvent al Universității din Iași, specialitatea filologie engleză. A fost profesor de limba engleză la Tulcea și Constanța. În decursul timpului a lucrat ca profesor, traducător, interpret și chiar specialist în asigurări de viață. Din 2011 locuiește la Varșovia, Polonia. A predat limba română la Universitatea SWPS din Varșovia.

Din octombrie 2015 a început să picteze în acuarelă, participând la cursurile mai multor maeștri ai picturii în acuarelă, printre care Ovidiu Iovănel, Corneliu Drăgan-Târgoviște, Cao Bei An, Rafał Rudko, Martine Jolit, Adam Papke.

Este membru al Asociației Acuareliștilor din Polonia, al Asociației Artiștilor Plastici din Varșovia, precum și al Asociației *Artiști Dobrogeni* din Constanța.

A organizat prima sa expoziție personală în 2019 la Constanța. De atunci a participat la mai multe expoziții de acuarelă din România, Albania, Polonia, Franța, Germania, Slovacia și Slovenia.

În prezent afirmă că încă se perfecționează.

Cine este omul și artistul Vasile Trandafir? Ce vă definește?

Căutarea, explorarea, detaliul care uită întregul, imensitatea care trece cu vederea nuanțele. Un romantic întârziat, obișnuit cu dramele, nesătul de visare și libertate, dar atent și la visurile și libertatea celorlalți.

Omul și Artistul sunt două ființe care împart același suflet și aceeași piele. De aceea, uneori, unul se avântă și îl lasă pe celălalt fără suflu, fără vedere, îi ia energia, îi anulează visurile și îl trage în zbor înalt. Sau târâș... În această continuă dualitate, un al treilea caută echilibrul. Pe acesta nu-l cunosc.

Cum a fost copilăria dumneavoastră? Care erau pasiunile dumneavoastră atunci? Ce credeți că s-a pierdut sau s-a câștigat odată cu evoluția generațiilor?

Viața la sat este în general grea în așezările moldovenești de câmpie. În anii '60 era probabil și mai grea. Am petrecut puțin timp în satul Smârdan din Botoșani, unde m-am născut. Dar, în afară de a sesiza greutățile cu care se confruntau părinții și bunicii mei, am reușit să beneficiaz de grija lor, de prietenia altor copii și, ceea ce era foarte valoros, de spațiile largi, naturale, de animalele din gospodărie, de iazul și pârâul satului. Datorită atenției adulților familiei am participat la viața culturală a satului, la evenimentele care îi adunau natural pe toți sătenii: munca câmpului, claca în sprijinul vreunei rude, nunțile, înmormântările,

marile sărbători de iarnă și de primăvară. Orice s-ar fi întâmplat, în spatele grădinii bunicii era un pâlci de copaci de unde se auzea Paradisul: păsări minunate, nevăzute, care nu încetau să cânte toată ziua.

Deja de atunci, dezvoltarea industrială accelerată din centre îndepărtate din țară a forțat și mai mult tineretul să renunțe la sat și să-și caute un rost aiurea. Această migrare masivă către toate colțurile țării era în plină expansiune de atunci. Satului îi rămăseseră bătrânii și copiii celor plecați. Cu părinții mei am ajuns curând la Constanța. Așa am lăsat magia naturii și a satului, care m-a însoțit apoi toată viața, iar între cele două grupuri ale familiei se întindea, subțire, doar o punte de durere și nostalgie: scrisori, telegrame, pachete...

Sunteți profesor de limba engleză. Care a fost momentul care v-a determinat să vă exprimați în acuarelă? Ce trebuie să exprime un tablou bun pentru un acuarelist?

Acuarela este parte a primei educații în culori primită în școala primară. Apoi, în gimnaziu, devenisem răsătatul profesorului de desen și al expozițiilor școlare. Totul a fost lăsat în urmă odată cu plecarea la liceu. Am revenit asupra exprimării prin artă 40 de ani mai târziu. Am ales atunci acuarela pentru farmecul și spontaneitatea ei. Am avut chiar impresia că nu era suficient reprezentată în preocupările artistice. Amuzant,

căci odată intrat în *grădina* acestei tehnici, am observat cât de mulți erau aceia care o practicau și, mai ales, cei care o ofereau ca lecție. Așa am învățat primii pași, cu informații de pe internet.

Ca în orice tehnică a artelor vizuale, mai întâi trebuie să încerci să te exprimi cu acele mijloace pe care le consideri potrivite. Odată ce ai deprins tainele, înțelegi responsabilitatea exprimării tale, iar prin exercițiu constant și de durată accepți că există un limbaj, o topică, o structură la care se adaugă legea culorilor și personalitatea proprie.

Există o pictură dintre cele create până acum pe care o simțiți cel mai aproape de suflet? Ați simțit cumva și orientarea publicului către un anumit tip de exprimare, către anumite motive prezentate?

În general, cei care au văzut vreuna dintre lucrările mele de început sau din prezent s-au simțit atrași și încântați. Cum nu sunt aproape deloc mulțumit de ceea ce reușesc să împlinesc pe hârtia de acuarelă, lucrez, caut, experimentez, mă informez, ascult ce spun mentorii mei și merg mai departe. Chiar și așa, sunt lucrări care nu au plecat din portofoliul meu, chiar dacă au fost dorite.

Ce vă inspiră atunci când pictați? Aveți un secret, o tehnică specială pe care o folosiți și despre care ați putea să ne vorbiți?

Inspirația artistică chiar este o taină neelucidată nici de artistul însuși. Unul dintre maeștrii mei repeta constant, la demonstrațiile sale: *noi acum facem ceva, dar nu știm ce facem...* Acuarela, în special, este atât de spontană și sinceră că nu ești sigur niciodată că o poți ghida în totalitate către ceea ce vrei să exprimi.

Totuși, natura, în toate formele ei vizibile sau sesizabile, este o constantă sursă de stări de bine, iar acestea atrag culori și tonuri care prin dansul compozițional trezesc în ochii privitorului acea sclipire de bucurie a înțelegerii.

Apartineți acum și lumii artistice poloneze. Care ar fi, în viziunea dumneavoastră, diferențele în percepția artei și în sprijinul acordat creatorilor de artă între Polonia și România?

Am făcut eforturi aparte să readuc între prietenii și concetățenii mei la Constanța, la Tulcea, ceea ce am început și am așezat la Varșovia. Arta este percepută la fel peste tot. Mai ales cea atât de ușor de citit cum este acuarela. Educația, experiența și toleranța pot să facă diferența de atitudine între doi oameni sau între două comunități. Românii și polonezii nu sunt foarte diferiți și se cunosc bine. Gustă și sprijină artele în egală măsură, dar și după posibilități.

Aveți o amintire specială legată de o expoziție sau de un eveniment la care ați participat?

Toate începuturile sunt relevante pentru om. Prima mea participare la o expoziție s-a întâmplat să fie chiar la Constanța. Cea dintâi participare la o expoziție internațională a avut loc la Tirana, în Albania. Am făcut tot ce s-a putut și am fost de față. În plus, acolo m-am întâlnit cu unii dintre cei mai mari acuareliști din lume!

Trebuie totuși să pun la loc de cinste în galeria sufletului meu prima expoziție personală organizată la Constanța, reșezată la Tulcea, iar aceasta a fost un cadou pentru cei cu care am împărțit viața timp de 50 de ani.

Ce înseamnă să fii artist în aceste vremuri? Ce implică acest lucru? Se poate trăi din artă?

Cred tot mai mult că artistul nu așteaptă evenimentele lumii și ale vremurilor. Se vede din întreaga istorie a artei că artiștii au creat în spiritul lumii sau împotriva acestuia, fiind influențați de mersul omenirii, dar tot atât de bine influențând omenirea. De aceea vedem artiști care au trăit sau care trăiesc împliniți financiar și adulați de critici și publicul larg, așa după cum sunt artiști la fel de mari și poate mult mai influenți, dar post-mortem! Cred, până la urmă, că este și o chestie de sincronicitate și de noroc.

De curând ați avut o expoziție la Brăila, la Biblioteca Județeană Panait Istrati și ați ținut și un MasterClass cu Liceul de Arte Hariclea Darclée din localitate. Ce a însemnat întâlnirea cu Brăila și oamenii ei, mai ales cu tinerii artiști, pentru dumneavoastră?

Brăila îmi era familiară prin multele călătorii în interes de serviciu efectuate cu 15-20 de ani în urmă. Am fost impresionat de bogăția moștenirii ei. De data aceasta am privit orașul vechi cu ochii artistului și m-am bucurat că Brăila confirmă: este un oraș cu istorie, cultură, chiar dacă atât de fragmentat de interesele comerciale.

Evenimentul colaborării cu 40 de elevi din toate clasele Liceului de Arte mi-a dat emoții: mă întâlneam pentru prima dată cu un grup de tineri talentați, artiști educați, cu aspirații înalte. Întâlnirea a confirmat calitatea lor umană și artistică, profesionalismul și dăruirea dascălilor și însemnătatea sprijinului familiilor lor. Eu am adus doar câțiva stropi de culoare pe o foaie de hârtie...

Mi-ar plăcea să facem un curs de acuarelă corect pentru cei interesați, astfel ca la final să plece spre casele lor cu câteva gesturi și idei învățate, cu puțină inspirație pentru ceea ce îi interesează.

Cu ocazia închiderii expoziției am avut imensa șansă ca doamna Anca Amelia Dincă, profesor, critic de artă și curator, să aibă suficient timp pentru a analiza și prezenta expoziția mea de acuarelă de la Biblioteca Județeană *Panait Istrati*. Sper ca și domnul director Dragoș Neagu

să fi avut același sentiment față de prezența și intervenția doamnei Dincă. Eu, personal, trebuie să adaug cu mult orgoliu, sentimentul de împlinire dat de unica și cosmică prezență la eveniment a unui public aproape exclusiv format din artiști consacrați ai artei brăilene sau din alte centre mari de cultură din țară.

Cât de încrezător sunteți în viitorul artei în general și al acuarelăi în particular, având în vedere că pentru generațiile actuale este prioritară cultura vizuală?

Arta este parte a oamenilor și a limbajului lor de exprimare. Oricât de ușor de descifrat ar fi sau oricât de abscons, oamenii vor căuta întotdeauna echilibrul și frumosul, armonia și speranța.

Istoria artei este veche precum omul pe Pământ. Și tot așa va dăinui. Nu putem determina direcțiile evoluției omenirii și ale artei. Tendințele se succed, apar și dispar, vin și pleacă sau se reîntorc.

Ar trebui să descoperim elixirul prelungirii vieții la peste 200 de ani pentru a fi martorii alegerilor și transformărilor valorilor artistice. Nu știm cu adevărat de ce ni s-a dat viața, judecata și gustul pentru frumos, dar cum avem doar câte una din fiecare, trebuie să le folosim bine, pentru că descoperirea valorilor artistice ne transformă în niște oameni mai buni.

A consemnat Leonard Neculae

Când apare copilul - o dilemă sau o bucurie

***L**a teatru, orice problemă se luminează și se amplifică, iar publicul este invitat să fie nu doar spectator, ci și implicat emoțional, psihic, moral - pentru că ecoul unei piese (bune) nu se termină la aplauze.

Teatrul *Maria Filotti* a prezentat, în stagiunea 2022 - 2023, spectacolul *Când apare copilul* de André Roussin, regia Laura Moldovan, text tradus de Andrei Bantaș, cu o scenografie de Raluca Polea. Cu un subiect dezvăluit (prea) sugestiv din titlu, piesa prezintă situații de la comic la tragi-comic, trecând prin filtre mai mult sau mai puțin cosmetizate psihologic - dar recognoscibile, de la mirarea perplexă la conștiința transpusă în stilul *gura lumii* ori la bucuria sinceră a unei femei de a deveni mamă (chiar dacă nu există încă și înțelegerea deplină a tuturor componentelor, în cazul unei tinere). Poate că pe mulți i-a amuzat

grozav (autorul însuși se va fi distrat copios când a scris) *coincidența* maternității la atât de multe personaje feminine de pe scenă, dar de aici derivă situațiile comice, ba și cele (aproape) dramatice - conotațiile sunt și de natură moral-psihologică, dileme care rămân să fie măcinate în moara timpului social indiferent de vremuri: *e momentul să avem un copil?* (întrebare în cuplu), *pot oare să suport ochiul critic al societății?* (întrebare a femeii singure care rămâne însărcinată), *ce mă fac?* Pentru că *nu vreau, nu pot să am acest copil!* (drama femeii care nu dorește, din diverse motive, maternitatea). Pe toate acestea, și încă altele, le pune în evidență spectacolul și le luminează cu justă finețe regia Laurei Moldovan.

Distribuția face și ea joc bun, firesc (în consensul grilei regizorale). Îi apreciem și ne bucură actorii Valentin Terente (în rolul Charles Jacques), Ramona Gîngă (rolul Olympe Jacques),

Dan Moldoveanu (bunicul Jacques), Flori Popa (Madeleine Lonant), Emilia Mocanu (Therese, servitoarea), Flavia Călin (Annie Jacques - fiică), Adelin Ilie (Georges Jacques - fiu).

Succint, regizoarea a spus destul de mult despre spectacol încă la început: *Venirea pe lume a unui copil este o responsabilitate care în familia Jacques generează o serie de conflicte, întrebări, încurcături comice, efervescente și intense. Când dulce, când amar, dinamic și optimist, textul lui André Roussin trece testul timpului prin abordarea unor subiecte extrem de actuale. Legea privind sancționarea avorturilor, oportunitatea politică, familia, iubirea, educația, toate se regăsesc într-o explozie de situații comice și neprevăzute.*

Nouă ne-a plăcut și introducerea sportivă - chiar în primele momente, Olympe Jacques își face exercițiile fizice de întreținere acasă, iar actrița Ramona Gîngă care o interpretează este aici

la fel de convingătoare ca în multe alte momente de joc scenic. Poate va fi urmat exemplul și de reprezentante ale publicului, mi-am zis, pentru că (nu-i așa?) frumusețea fizică merită subliniată și prin sănătate.

Spectacolul *Când vine copilul* este binevenit inclusiv în contextul crizei economice declanșatoare a unei bucle negative în graficul natalității (la multe popoare e astfel, din nefericire). Este o formulă ce ne permite, tuturor, nu doar să evadăm din cotidian (stând cumiți în sala de teatru) ci și să ne chestionăm, serios, conștiința asupra felului în care ne îndreptăm atenția asupra tinerei generații.

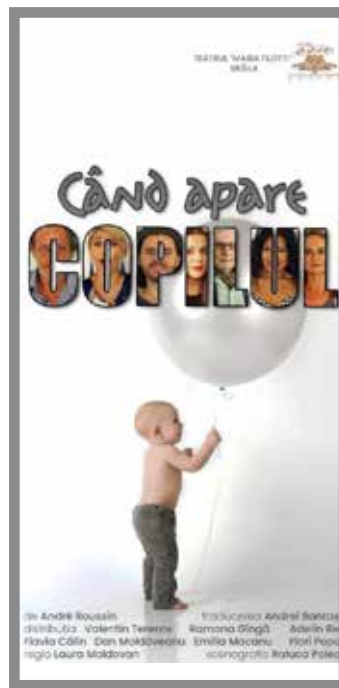

Foto (arhiva teatrului brăilean) din spectacol; afișul spectacolului.

Armanda FILIPINE

Michelangelo di Lodovico Buonarroti Simoni cunoscut ca **Michelangelo** (n. 6 martie 1475, la Caprese, Republica Florentină – d. 18 februarie 1564, la Roma, Statele Papale) a fost, alături de Leonardo da Vinci, cel mai important artist din perioada de vârf a Renașterii Italiene.

Geniala sa polivalență s-a manifestat în pictură, desen, sculptură și arhitectură. A scris și poezii, în special în genul sonetului și madrigalului.

Giunto è già l' corso della mia vita

di Michelangelo Buonarroti

Giunto è già 'l corso della vita mia,
con tempestoso mar, per fragil barca,
al comun porto, ov' a render si varca
conto e ragion d' ogni opra trista e pia.

Onde l' affettüosa fantasia
che l' arte mi fece idol e monarca
conosco or ben com' era d' error carca
e quel c' a mal suo grado ogn' uom desia.

Gli amorosi pensier, già vani e lieti,
che fien or, s' a duo morte m' avvicino?
D' una so 'l certo, e l' altra mi minaccia.

Né pinger né scolpir fie più che quieti
l' anima, volta a quell' amor divino
c' aperse, a prender noi, 'n croce le braccia.

Ajuns aproape-i cursul vieții mele

de Michelangelo Buonarroti
traducere de Leonard Neculae

Ajuns aproape-i cursul vieții mele,
Fragilă barcă-n marea furtunoasă,
Spre portul de retragere pioasă
Unde se cântăresc bune și rele.

Unde-i afectuoasa fantezie
A artei ce mi-a fost idol și rege,
Greșelile din viață acum le voi culege
Căci omu-i înclinat spre erezie.

Iubirile din gând sunt seci, deșarte,
Ce sens mai au cu două morți aproape?
De una-s sigur, cealaltă-i uitarea.

În liniște penelul și dalta pun deoparte,
Din dragostea divină sufletul să se-adape
Cât mâini mă trag pe cruce s-aducă înălțarea.

William Butler Yeats (13 iunie 1865 – 29 ianuarie 1939) cel mai mare poet irlandez, una dintre cele mai importante figuri ale literaturii secolului XX, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1923.

A coat

By William Butler Yeats

I made my song a coat
Covered with embroideries
Out of old mythologies
From heel to throat;
But the fools caught it,
Wore it in the world's eyes
As though they'd wrought it.
Song, let them take it,
For there's more enterprise
In walking naked.

Un veșmânt

de William Butler Yeats
traducere de Leonard Neculae

Veșmânt bogat din cântec mi-am făcut
Și l-am acoperit cu broderii
Ce s-au născut din vechi mitologii,
Complet, de la călcâie până-n gât;
Dar iată că l-au prins apoi nebunii
Și însușindu-și totul, fără veste,
L-au și purtat prin colb, în văzul lumii.
Lasă-i să-l ia, o, cântec, căci știi bine
Că-n aste vremuri mult mai sigur este
Să umbli făr' să ai nimic pe tine.

Patimi... ale Săptămânii Patimilor

Săptămâna Patimilor este, de fapt, o poveste de iubire... Este Acea poveste de iubire... care nu are nevoie de vreun *Te iubesc* care să o delimiteze. Îl are pe *iartă-i, că nu știu ce fac!*

În Săptămâna Patimilor... cel de aproape, Iuda, (*Nu cumva sunt eu, Doamne?*) se dovedește a fi mai departe de Hristos decât tâlharul... pe care depărtarea l-a apropiat de crucea Lui (*Pomenește-mă, Doamne, când vei fi întru Împărăția Ta.*) Ambii îi știu numele - Doamne -, doar unul dintre ei știe, cu adevărat, Cine este!

În Săptămâna Patimilor... răspunsul la întrebarea *ce este Adevărul* se scrie fără să aibă nevoie de cuvinte... pentru că acest răspuns este Cuvântul însuși: *Eu sunt Calea, Adevărul și Viața.*

În Săptămâna Patimilor... vedem bine cum încuviințarea (*ceea ce faci, fă mai curând*) nu înseamnă aprobare.

Au trecut mai bine de 2000 de ani și noi încă nu am învățat: *Milă voiesc, iar nu Jertfă.* Noi alegem mereu să jertfim și nu înțelegem nici

până acum că nu învie cel ce jertfește, ci cel ce se jertfește. Sau cel ce este jertfit (ceea ce, în fond, înseamnă același lucru pentru că nu poți face nimic nimănui, fără încuviințarea sa).

Săptămâna Patimilor este, de fapt, o poveste de iubire. *Iartă-i, că nu știu ce fac!* În egală măsură, înțelegere și scuză. Dar, oare, dacă ar fi știut aceia ce fac... ar mai fi făcut? Și dacă nu... din ce motiv? Din dragoste? Sau, poate, din frică, adică din interes? Stă scris: *Frica de Dumnezeu este începutul înțelepciunii.* Adevărat. Doar... începutul... pentru că... ce să facă Dumnezeu cu frica noastră... când poate avea... Dragostea?!

Învierea este firească. Este pur și simplu consecința Dragostei, traducerea Dragostei în trup. Învierea este firească. Adevărata Minune este Săptămâna Patimilor. Adică Dragostea (perpetuă de la Ziua Dintâi a Facerii, evidentă de vreo două mii de ani) luptând singură împotriva a Toate, mai puternică decât...Toate...

Exact la fel ca acum... 1990 de ani, lumea își are ritmul ei... furnicile mișună în furnicar, de colo-dincolo, după treburi mici, cu griji mari. Totul este urgent. Totul este important. Timp nu-i. Nici răbdare. Nici îngăduință. Și totuși, undeva, neștiut de nimeni, nebăgat de nimeni în seamă, Dumnezeu pregătește Jertfa Omului, pentru ca Dragostea să urce, bătând la Poarta Cerului. Astăzi, mai mult decât oricând, suntem chemați să înțelegem că Noi putem fi El. Noi... fiecare ducându-ne în spate crucea... mai mică sau mai mare, pe măsura putinței, în ciuda neputinței. Noi, fiii, răstigniți fiecare pe crucea vieții lui... Suntem chemați să ne îmbrățișăm micile jertfe în chipul Celei Mari, pentru că nu degeaba am fost creați - dintru început - după Chipul și Asemănarea Lui. Astăzi suntem chemați ca Noi să fim El... așa cum El a fost, atunci, Noi.

Și poate, să ne gândim că unele rugăciuni rămân fără răspuns... Însăși Rugăciunea din Grădina Ghetsimani a rămas neîndeplinită... Dumnezeu a ales să jertfească Omul ca să-i Învie pe Toți Oamenii. Nimic nu este fără rost, nici fără răspuns... numai că... țărâna își are măsura ei... iar Dragostea lui Dumnezeu... este Nemăsurată. O rugăciune neîmplinită Nu este o rugăciune neascultată!

Ecce Homo! Iată Omul! Priviți Omul!

Iată Omul! Dar nu l-au privit. Cum nu o făcuseră nici până atunci. Îl auziseră și Îi vorbiseră fără să Îl asculte. Îl văzuseră fără să Îl privească. Ar fi fost îndeajuns - cu siguranță - să Îl privească doar

o clipă... ca să simtă Adevărul în loc să se întrebe și să Îl întrebe despre el... ca să se trezească la Viață din somnul existenței lor. Dar nu. După ce totul *săvârșitu-s-a*... atunci... abia atunci *au privit la Cel pe care l-au împuns*. Ei. Dar tu? Dar eu? Noi privim omul? Dar pe Omul dintru el? Ne uităm la el, firește... ne uităm și la El. Dar... îl privim? Și, mai cu seamă... îl privim înainte de a Împunge? Neabătut, Scriptura se împlinește (*Cerul și Pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece*)... dar noi... Noi împlinim Scriptura?

Dintre toate, o Singură Poruncă a rămas: *să vă Iubiți unii pe alții, așa cum v-am iubit și Eu pe voi*. Priviți Omul. Atât.

În fiecare an... sâmbătă... *ziua pregătirii Paștelui* pentru ortodocși, Lumina Sfântă se aprinde și aprinde în Biserica Sfântului Mormânt deopotrivă lumânări și suflete. Nu arde ea cum arde Dragostea Celui ce o trimite...

Au trecut ore și zile, ani și secole, a curs sânge și s-a scris istorie. Și istorii. Vieți au trecut și vieți s-au ridicat și se vor mai ridica, poate... s-au sărbătorit Crăciunuri și Învieri și se vor mai sărbători, poate... iar noi încă nu am înțeles...

Nu am înțeles că Toate Cele Petrecute, pentru Noi s-au petrecut. Nu pentru Dumnezeu. Dumnezeu - pur și simplu - Este.

Așadar, eu și tu... și noi, și voi... haideți să privim omul. Și, mai cu seamă, Omul!

Sînziana-Andra GHIȚOI

***Colecționarul și alte povestiri stranii*, Mircea Cărbunaru, editura UP, București, 2022**

Povestea S.F.-ului brăilean atunci când va fi scrisă, va conține cu siguranță numele lui Mircea Cărbunaru. Iubitor al acestei mișcări a creierelor neodihnite, animator al fenomenului, recent devenit coordonator de fanzin și acum, iată, scriitor cu volum! De ce spun asta? Pentru că generos cum este, Mircea s-a risipit prin o mulțime de publicații de specialitate, mai mult sau mai puțin celebre, prin almanahuri și prin antologii. Nu am găsit un Mircea Cărbunaru doar pentru sine. Acum avem această ocazie, cu volumul de povestiri intitulat *Colecționarul și alte povestiri stranii*, apărut la editura bucureșteană UP, dedicată fenomenului științifico-fantastic de la noi, în toate formele sale.

Cele șapte *povestiri stranii*, cum le definește autorul chiar în titlu sunt... stranii. Reușesc să creeze în mod gradat un suspans care se sparge doar la ultimele fraze, dezvăluind direcții inedite. Fiecare final e o adevărată surpriză, dar mai ales un îndemn la meditație. Această caracteristică specială a prozei lui Mircea Cărbunaru, a finalului care schimbă perspectiva, este cea care, cred eu, va surprinde cititorul cel mai mult și îl va atrage în același timp.

Colecționarul, povestirea cu care își începe călătoria spre cititor Mircea Cărbunaru, este cea mai pământească dintre toate. Firescul se brodează într-o limbă frumoasă, cu descrieri și trăiri absolut normale până la punctul în care totul se schimbă. Citită apoi încă o dată, abordarea construită de autor începe să ți se pară normală, mai ales dacă ești un fidel privitor al buletinelor de știri de la ora cinci.

După această introducere în forță, descoperim *Când porcii vor avea aripi*. Pe aceasta eu o consider, datorită sinopsisului, modului de gradare a informației, realismului sângeros și mai ales finalului foarte inspirat, drept cea mai bună povestire din tot volumul. Ar fi fost cumva prea inspirat să fi folosit acest titlu pentru cartea în ansamblu, care astfel, ar fi fost dusă mai mult spre Philip K. Dick. De altfel, straniețatea acestei povestiri m-a condus imediat cu gândul la acest mare autor.

Scribul de la Adelaide Cottage poate fi considerată drept valea volumului dacă ar fi să folosim ca puncte de reper spațiile geografice. În afara unei povestiri bine scrise, condusă cu mână fermă, nu avem acea surpriză, acel dinamism final cu care am fost obișnuiți.

Vânt de primăvară peste Ypres folosește o metodă a flash-urilor pe care am mai întâlnit-o la marii scriitori din domeniu. Construcția tehnică nu este străină unui împătimit al acestui tip de literatură – bucla spațiu-timp, țesătura destrămată a curgerii timpului. Au folosit această idee mulți scriitori pornind cu Lewis Carroll cu a sa *Alice în Țara Minunilor* și terminând cu Janette Winterson în *Tornadele Timpului*. Mircea reușește dozajul de trecut-prezent foarte bine. Aici stă marea artă a unui scriitor adevărat. Pe lângă această reușită a dozajului, abordarea informației este o altă realizare. Povestirea conține o istorie adevărată, cunoscută de potențialii cititori dar, care, este dusă la nivel micro, prin focalizarea pe un singur personaj. Cititorul este prins în această amplificare făcută parcă de o lupă invizibilă pentru a fi păcălit

și pentru a scăpa din vedere tocmai elementul care schimbă perspectiva. Focalizarea aceasta, pe o parte mică dintr-un mare întreg, am mai întâlnit-o în celebrul roman al lui Didier Decoin, *Camerista de pe Titanic*, unde, dintr-o mare de informații, este selectat doar un singur personaj, inventat de autor și pus acolo tocmai pentru a-i transmite mesajul. Este exact lucrul pe care îl face și Mircea Cărbunaru și îi reușește la perfecție.

Pandemic Punjabi, în afara unor momente incredibile de realism indian și a finalului oarecum ironic nu a reușit să mă convingă. Autorul s-a concentrat prea mult pe detalii și înflorituri și cumva, a pierdut hăturile povestirii, învăluit fiind de frumusețea descrierilor sau a ideilor de tipul ce ar fi dacă.

Un bărbat, o femeie și cinci peștișori argintii, în ciuda unui titlu desprins parcă din textualism, este o povestire foarte bună. Atacă ideea de schimbare interioară și exterioară și de luptă cu destinul.

Înfrângerea este ultima povestire a cărții. Plasarea sa în această ordine nu o consider oportună. Poate ar fi fost mult mai bine ca volumul

să se încheie cu penultima povestire care, ar fi lăsat cititorului o așteptare pentru o viitoare carte. Deși este o parabolă bine construită, nu mi-a smuls o exclamație.

Privite în ansamblul său, aceste povestiri scrise de Mircea Cărbunaru, deși nu sunt unitare ca dimensiune, modalitate de abordare a problemei, creează totuși un stil care poate fi recunoscut ușor. Este bazat pe atenția la limbaj, pe o eleganță a detaliilor constructive, pe o tușare a personajelor. În afară de aceste aspecte, avem o limbă română frumos curgătoare, fără forțări ale limbajului prin inventarea unor termeni ciudați. Este o proză stranie, fantastică, de bună calitate care îți poate hrăni o noapte de insomnie.

Mihai VINTILĂ

Cum merge lumea, Noam Chomsky, editura Curtea Veche, București, 2020

Constituindu-se într-o sumă revelatoare a ideilor mereu actuale ale lui Noam Chomsky, această carte este o privire pătrunzătoare și distrugătoare de iluzii asupra modului în care funcționează cu adevărat lucrurile, de la cel pe care The New York Times l-a numit *probabil cel mai important intelectual în viață*.

Născut în 1928, Noam Chomsky este profesor emerit la Departamentul de Lingvistică și Filosofie la MIT - Institutul de Tehnologie din Massachusetts, unde predă de peste 50 de ani, profesor laureat de lingvistică la Universitatea din Arizona și este cel mai cunoscut critic social din lume. Lăudat în străinătate, ideile sale sunt marginalizate în SUA - cu excepția lingvisticii, unde pur și simplu acestea au revoluționat domeniul.

Potrivit MIT și Chicago Tribune, el este autorul cel mai citat în ultimele două decenii și este a opta cea mai citată sursă din toate timpurile (depășit doar de Marx, Lenin, Shakespeare, Aristotel, Biblia, Platon și Freud). O voce atipică

în rândul comentatorilor de economie și politică externă, Noam Chomsky este, paradoxal, una dintre cele mai cunoscute și citate personalități ale vieții publice internaționale, iar pe de altă parte, unul dintre cei mai evitați specialiști de către mass-media guvernamentală.

Cum merge lumea este adaptată pentru cei care nu sunt familiarizați cu opera sa. Discursul asumat, direct și lucid al lui Noam Chomsky este o oportunitate de a aduce în atenția publicului larg câteva teme, extrem de relevante pentru societatea globală în care trăim, într-un stil concis, documentat și accesibil.

Cu o claritate și o putere de argumentare excepționale, Noam Chomsky dezvăluie, cum nimeni altcineva nu o face, realitățile geopoliticii contemporane. Împărțită în patru secțiuni și publicată inițial în SUA sub forma unor cărți individuale, care s-au vândut colectiv în peste 600.000 de exemplare, *Cum merge lumea* (*How the World Works*) este o colecție de discursuri și interviuri cu Chomsky de David Barsamian, editată de Arthur Naiman. Include *Ce vrea cu adevărat unchiul Sam*, despre politica externă a SUA; *Puținii prosperi și mulți neliniștiți*, despre noua economie globală, hrană, *miracolele economice* din lumea a treia și rădăcinile rasismului; *Secrete, minciuni și democrație*, despre SUA, CIA, fundamentalismul religios, inegalitatea globală și catastrofa ecologică viitoare; *Bunul Comun*, despre egalitate, libertate, mass-media, mitul datoriilor din lumea a treia și disidența producătoare.

Acestea continuă să se vândă an de an, pentru că ideile lui Chomsky devin mai relevante pe măsură ce timpul trece. De exemplu, sunt deja câteva decenii de când a subliniat că *în 1970, aproximativ 90% din capitalul internațional a fost folosit pentru comerț și investiții pe termen lung - lucruri mai mult sau mai puțin productive - și 10% pentru speculații. Până în 1990, aceste cifre s-au inversat*. După cum știm, speculațiile cu risc

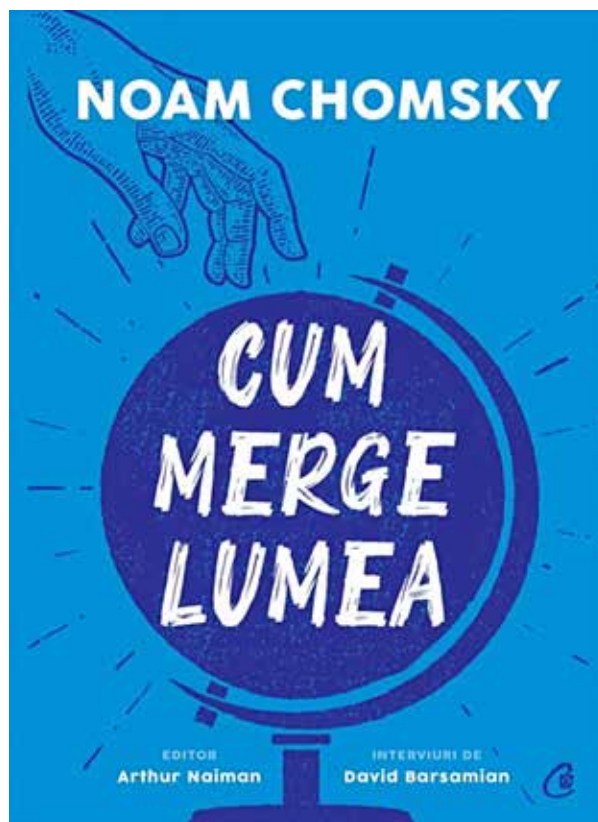
ridicat continuă să crească exponențial, deoarece corporațiile continuă să împingă economia de piață liberă - dar numai pentru puterea pe care o oferă celor bogați, nu pentru a aduce beneficii tuturor oamenilor. Plătim acum prețul pentru că nu i-am luat în seamă și nu am acționat, ca societate, la timpul potrivit.

În esență, autorul susține în *Cum merge lumea* că lumea funcționează pentru foarte restrânsa sa elită, care profită de întreaga omenire fără scrupule și pe spinarea tuturor locuitorilor planetei. *Adevărata dramă globală din 1776 încoace este atacul neîncetat al celor câtorva prosperi împotriva drepturilor celor mulți*, afirmă autorul. Sistemul suprem este ilustrat de SUA și cuprinde deciziile militare ale celei mai puternice țări, felul în care își impune regulile, fără drept de apel, cum permite giganților economici să facă orice pentru a asigura extinderea piețelor pentru produsele americane, în timp ce media prezintă o imagine prietenoasă a SUA, *cu consimțământul fabricat al cetățenilor. Ceea ce există în Statele Unite și în toată lumea în ultimele decenii nu este piață liberă a capitalismului, ci o arenă a marilor corporații susținute de guvernele pe care se sprijină*, spune Chomsky.

O caracteristică aparte a acestui volum de colecție este faptul că toate aceste afirmații au fost făcute începând cu anii 1980, când lumea nu era acaparată încă total de internet, dar regulile competiției și ale supremației erau aceleași. În documentul *U.S. Policy Planning Study 23*, din anul 1948, realizat pentru Departamentul de Stat al SUA și citat de Chomsky, se afirmă: *avem circa 50% din bogăția lumii și doar 6,3% din populația globală. Scopul nostru principal este să dezvoltăm o rețea de relații care să ne permită să menținem această disparitate*.

Cum merge lumea oferă argumente solide în sprijinul faptului că aproape nimic din ceea ce predică anumite sisteme la nivel oficial nu este ceea ce pare. Așadar, Chomsky nu face decât să lege date, fapte și documente publice cu o logică excepțională, nerecomandând cititorilor altceva decât să privească pădurea de dincolo de copacii din față și, odată stabilit tabloul general, să-i înțeleagă resorturile.

Lumea pe care ne-o înfățișează Noam Chomsky, făcând apel la o întreagă serie de

documente istorice, unele desecretizate abia la începutul anilor 1990, este una în măsură să șocheze; este o lume față de care prima pornire este aceea de respingere, iar cea de-a doua de revoltă.

Dar dacă vrem să știm cu adevărat *cum merge lumea*, adică să reușim să discernem ce se întâmplă în spatele ușilor închise, ceea ce trebuie să facem este nu să ne acoperim ochii, ci să ne îndreptăm atenția, pentru început, către deciziile militare, politice și economice luate în ultimele decenii de către guvernele Statelor Unite ale Americii și nu numai. Sigur că sunt lucruri despre care mulți ar prefera să nu se vorbească sau să nu se știe, dar trecerea lor sub tăcere nu este numai ofensatoare la adresa celor care au avut de suferit de pe urma lor, dar reprezintă și o modalitate de a îngădui manipulărilor și intereselor meschine, bazate nu de puține ori pe intervenționismul în forță, politic, economic sau militar, să își facă loc, încetul cu încetul, în viața noastră, ca un lucru comun la nivel individual, social, statal, regional și planetar.

Leonard NECULAE

Despre frumusețea uitată a vieții

Dacă îți acorzi un cât de mic răgaz, dacă arunci, de jur împrejur, o privire odihnită, curioasă și nepătimasă, vei găsi destule argumente să te bucuri. Lucrurile (încă) funcționează. Șarpanta lumii (încă) ține. Mai există încă oameni întregi, tradiții vii, întâlniri miraculoase. (...) Se poate trăi. Se poate trăi bine. Se poate (încă) trăi frumos. (Andrei Pleșu)

Apărut în anul 2012, la editura Humanitas Multimedia, în colecția *Eseistică*, audiobookul *Despre frumusețea uitată a vieții* conține o selecție de texte, cu o durată de puțin peste o oră, din cartea cu același nume, în lectura autorului, care nu mai are nevoie de nicio prezentare: Andrei Pleșu. Cartea care stă la baza audiobookului cuprinde variate texte care au mai fost tipărite de-a lungul anilor în unele publicații, unitatea acestora fiind conferită de faptul că, deși uneori fac referință la actualitate, ele privesc dincolo de aceasta, fiind o colecție de eseuri pe diferite teme (demnitate, tipuri de trecere prin viață, iubire, speranță, politețe, autenticitate, sensul vieții etc). *O carte încântătoare a celui mai fermecător intelectual pe care-l avem, a celui mai strălucit eseist pe care-l avem – Andrei Pleșu –, care face, cum spune el foarte plastic, un mic compendiu de înțelepciune cotidiană.* (Dan C. Mihăilescu).

Din când în când, îmi dau seama că trăiesc într-o lume fără cer, fără copaci, fără grădini, fără extaze bucolice, fără ape și fără nori. (...) Nu mai pivesc în sus, nu mai am organ pentru parfumuri și adieri. (...) Nu mai am timp pentru prietenie, pentru taclaua voioasă, pentru cheful așezat. Sunt ocupat. Sunt grăbit. Sunt iritat, hărțuit, copleșit de lehamite. Am o existență de ghișeu: mi se cer servicii, mi se fac comenzi, mi se solicită intervenții, sfaturi și complicități. Am devenit mizantrop. (...) agenda mea zilnică e un inventar de urgențe minore. Una peste alta, mi-am pierdut buna dispoziție, elanul, jubilația. Nu mai am răgazuri fertile, reverii, autenticități. Mă mișc, de dimineața până seara, într-un univers artificial, agitat, infectat de trivialitate. Oare câți dintre cei care citesc această mărturisire a autorului se regăsesc în ea?

În opinia lui Andrei Pleșu, actualitatea pe care o trăim clipă de clipă, într-un ritm galopant, fără a ne oferi momente de tihnă, ne trage într-un vârtej

extrem de periculos, iar lipsa de timp - blestemul de a fi mereu *ocupat* - suspendă cel puțin două dintre componentele inerente existenței: singurătatea - *materia primă a reflexivității și a construcției de sine și răgazul - savoarea decuplării, capacitatea de a te lăsa absorbit de respirația lumii, fără să i te opui*. Totuși, dacă reușim să ieșim din anosta orizontalitate a realității, frumusețea vieții nu va ezita să se lase dezvăluită. *Dacă ne străduim să întreprindem câte ceva pentru o recalibrare a facultăților noastre intelectuale și sufletești, dacă ieșim măcar din când în când din grota rutinei în care ne afundăm, pentru a privi spre orice este frumos, dacă acceptăm că nu mâine, ci azi e cel mai bun moment să ne descotorosim de tot ce nu e necesar, lăsându-ne spiritul liber, ne putem umple inima cu Frumos, Liniște, Bucurie. Cum bine spunea Platon, avem tendința să devenim lucrurile spre care privim.*

Audiobookul se constituie într-un îndemn nerostit la meditație și simplitate.

De ce audiobook?

Principalul motiv pentru care oamenii nu (mai) citesc sau nu citesc pe cât și-ar dori este lipsa timpului. În lumea agitată în care trăim, audiobookul oferă o soluție: îți creează timp pentru *lectură*. Îl putem asculta în timp ce călătorim, când facem sport ori desfășurăm activități casnice. În plus, este mai ieftin sau chiar gratis, dacă este împrumutat de la bibliotecă, ocupă puțin spațiu, este mult mai ușor de publicat. Iar pentru persoanele cu deficiențe de vedere, audiobookurile rămân o modalitate accesibilă pentru a descoperi lumea literară.

Steluța BUZDUGAN

DE VĂZUT

Corpul omenesc. Mașinăria supremă

Unul dintre paradoxurile zilelor noastre mi se pare faptul că ne străduim cu ardoare să cunoaștem cât mai mult din exteriorul nostru, însă, deși trăim în simbioză perfectă cu trupurile noastre, nu ne cunoaștem propriile labirinturi.

Colecția **Corpul omenesc. Mașinăria supremă**, compusă din patru DVD-uri, marca *Discovery Channel*, conținând filme documentare cu teme diferite: *Puterea creierului*, *Senzații*, *Simțul văzului*, *Forța*, tratează cu precădere părțile corpului omenesc pe care le enunță, însă în contextul întregului. Un subtitlu al colecției: *Depășind limitele* dezvăluie faptul că documentarea s-a aplecat asupra mecanismelor din laboratorul uman care fac posibilă supraviețuirea în condiții de colaps.

Privind din aceeași perspectivă, a situațiilor limită, filmul *Senzații* îndreaptă atenția către senzorii organismului uman, care ne permit să reacționăm instantaneu la tot ceea ce se întâmplă în jurul nostru. Este explicat modul de transmitere a semnalelor algice către creier și mecanismul de percepție și de reacție a organismului în fața durerii - considerată sistemul nostru de alarmă.

Având în vedere faptul că o mare parte dintre neuronii din creier deservește aparatul vizual, ochiul fiind cea mai complexă mașinărie, simțul văzului are dedicat un întreg episod. Abordarea este complexă, pornind de la construcția fizică a ochiului și a modului în care se formează imaginea, la prezentarea unor cazuri ce necesită intervenții chirurgicale, până la explicarea fenomenului de iluzie optică.

Cele 45 de minute cât durează fiecare dintre cele patru filme documentare par comprimate în momentul derulării, privitorul având la dispoziție informații captivante și concentrate. Sunt descrise situații reale, concrete, iar cu ajutorul simulărilor 3D ni se creează impresia că suntem părtași la procesele organismului (o incursiune în interiorul nostru material). Ni se expune o imagine globală acțiune-reacțiune, evidențiind procesele ce se petrec în interior, ca urmare a stimulilor externi.

Cu siguranță știm toți că fiecare decizie pe care o luăm apare la comanda creierului, însă succesul constă în sincronizarea întregului organism. Cum face corpul acest lucru? Ce se întâmplă în creierul nostru când suntem în situații limită, când mâncăm ciocolată sau condimente iuți? Sau, mai mult chiar, ce se întâmplă în lipsa hranei? Cum se activează centrii cerebrale și cum ne salvează instinctul de supraviețuire? Toate acestea și nu numai ne sunt explicate pe parcursul documentarului *Puterea creierului*.

Știați, oare, că osul este mai rezistent decât betonul? Filmul dedicat forței ne ajută să aflăm lucruri inedite despre sistemul muscular și despre reziliența scheletului uman – totul argumentat prin exemple concrete, însoțite de explicațiile necesare.

Vizionarea acestor filme documentare, apărute în anul 2011, reprezintă un mod facil de a aduce în viața noastră informații utile, de bună calitate, putând fi, dacă nu suficiente, măcar un punct de pornire în cunoașterea corpului uman. Cele patru filme ale colecției prezentate sunt realizate în spiritul respectului față de ingineria umană, motto-ul acestora fiind: *Corpul are resurse mai mari decât ne imaginăm!* Așadar, merită să le cunoaștem!

Irina ENE

Bogdan PERTACHE a participat la cursurile și atelierile de scriere creativă ale lui Florin Iaru, ale *Revistei de Povestiri* și *Flash Fiction Magazine* din San Francisco.

A publicat proză scurtă în revistele *Literomania*, *Revdepov*, *O mie de semne*, *OPTmotive*, *LiterNautica*, *Itaca*, *Viața medicală*, *Timpul*, *Familia*, *Helion*, *dlite* și *Suplimentul de Cultură*.

Acum locuiește în Canada și este corporatist, în România a fost învățător și profesor de Limba engleză.

Pe Dunăre

Îmi dau lacrimile de nervi. Dosul palmelor, sigur și fața, arată ca și cum aş avea vărsat de vânt, dar nu mă scarpin, rezist măcărimii. Balsamul vietnamez n-a avut niciun efect, nemernicii de țânțari mi-au supt sângele fără să le fie greață de la mentol și eucaliptol. Mă uit la ceas, băga-mi-aș, nu-i nici doișpe! Soarele s-a ridicat mult peste măturicile porumbului și a început să ardă. Nu mai pot să dorm, ies din sacul de dormit, îl scutur, îl rulez pe burtă și-l prind sub capacul raniței, apoi fac câte două serii de rotiri de bazin și de brațe ca să mă dezmoțesc. Bun, nu mă mai dor umerii! Doar mațele îmi ghiorțăie, goale. Salt rucsacul pe umeri, ies din lanul verde de porumb și o iau către sat.

Pojejena e o comună lungită pe malul Dunării la nici zece kilometri de Moldova Nouă. În Pojejena și pomii put a petrol. M-a adus aici, acum trei zile, Dorin, un băiat de la noi din Hipodrom care, după ce a făcut cinste la toți băieții din *Ascunsa*, ne-a tras pe câțiva mai vânoși de-o parte și ne-a îmbiat:

— Care vîi cu mine să lucrezi la *embargou*?

Știam despre el că-i plecat la muncă undeva pe granița cu Iugoslavia și, o dată pe lună, când se-ntorcea acasă, arunca cu mărcile nemțești în stînga și-n dreapta.

Abia terminasem armata, la Loteria vizelor tot nu câștigasem, iar ajutorul de șomaj era doar o mică atenție din partea statului. De vreo două săptămâni tata începuse să mă bată la cap să mă angajez. Așa că, la auzul propunerii, m-am repezit:

— Eu, trăi-ț-ar familia ta!

A doua zi eram pe tren și în chiar aceeași noapte deja alergam ca un pinguin sus-jos în grădina lui Miroslav. Furnicar de oameni și în curtea din stînga și în cea din dreapta. Dup-amiază aduseseră cu un tractor, în două remorci, câteva sute de canistre de douăzeci de litri. Cele albe erau pline cu benzină, cele albastre cu motorină. Treaba noastră, a mea și a lui Dorin, era să cărăm marfa de la remorcă la barca proptită în mal. Un băiat, Iova, stătea acolo și le aranja. În șalupa de aproape patru metri încăpeau patruzeci de bucăți, cam trei sferturi de tonă de combustibil. După aceea, Dorin se suia la prova bărcii cu o lanternă și Iova se așeza la motor. Începea traversarea. În tot acest timp, Miroslav, șeful, vorbea sârbește la *walkie-talkie* cu văru-său de peste Dunăre, din satul geamăn Pozezeno și, în română, cu alți tovarăși, despre mișcările grănicerilor.

S-au făcut opt ture în noaptea aia.

Plata, douăzeci de mărci pentru cei care au muncit doar pe mal și cincizeci de mărci pentru ăia care au traversat Dunărea, bani în mână, dimineța, la plecare.

— Unde dorm? l-am întrebat pe Dorin, rupt de oboseală.

— La mătușă-mea, în șopron. Cinci mărci pe noapte.

Mi-a făcut cu ochiul.

M-am uitat pieziș la el:

— Las' că mă descurc eu.

Pe trotuarul îngust, în fața cârciumii-magazin din mijlocul satului, sunt înșirate câteva mese. Din alea cu picioare din țevi subțiri de fier și care pierd rumeguș pe la colțuri. La una din ele, sprijinit de zid, șed eu și mănânc fasole rece cu cârnați dintr-un borcan de la Scandia. Ajut fiecare înghițitură de iahnie cu una de bere Montana.

Încep să-mi fac planuri, calculez cât timp va trebui să trag ca să adun destul să reușesc să cumpăr o viză Schengen. Apoi Istanbul și, din Istanbul, oriunde în Vest, la Atlantic. Oi găsi eu pe-acolo un cargobot pentru America.

Nu mi-au ieșit bine socotelile, prea puțini bani pe mal, musai să fac cumva să lucrez pe barcă.

Un tip înalt, uscat, ca la vreo treizeci de ani, cu blugi curați, mă cântărește din priviri înaintea să intre în birt. Iese cu două sticle în mână și vine lângă mine. Pune o bere pe masă, în fața mea. Ridic capul. *Ce dreacu' mai vrea și asta?!*

Se uită la rucsacul de sub scaunul meu și întreabă:

— Pântru cine lucrezi?

— Miroslav.

— Din capu' satului?

— Da.

— Cât îți dă?

— Douăzeci.

— Zivko mă cheamă. Nu vii la mine?

Scoate un portofel potcoavă îndesat cu bancnote. Se joacă puțin cu el în palme după care îl bagă înapoi în buzunarul de la pantaloni.

— Îți dau cincizeci.

Nu răspund din prima, nu vreau să-și dea seama cât sunt de bucuroși.

— Trecem gârla?

— Numa' pân' la jumate.

— Vin, da' cazare?

— Stai la mine.

Plusez:

— Fără bani.

— Fără.

Casa lui Zivko e spre dealuri, la Radimna. Pe înserat, după ce am băut câte-o cafea, încărcăm amândoi aproape treizeci de bidoane noi-nouțe în bena unei Dacii papuc și ieșim la Dunăre în marginea dinspre vest a Pojejenei. Din drum nu-s nici o sută de metri de maidan buruienos până la mal. Barca de metal e legată de un par și păzită de o babă, mama sârbului, cred. Zivko o trimite să stea în cabină, iar noi ne-apucăm să mutăm canistarele din mașină în barcă. După ce-am terminat, noul meu șef scoate un *walkie-talkie* și începe să-l butoneze și să asculte atent. La zece fără cinci, începe să vorbească sârbește cu un tip. Nu-nțeleg ce-și spun, dar la zece fix pornește motorul și înaintăm ușor spre malul celălalt. Mi-a dat o lanternă chinezească, din tablă argintie, mi-a

spus s-o îndrept în față și, o dată la douăzeci de secunde, să apăs butonașul roșu de trei ori scurt - o dată lung.

— Avem noroc, e înnorat! îi aud vocea mulțumită.

Lăsăm în urmă umbrele îndepărtate ale unor bărci, în timp ce altele ne depășesc sau vin din sens opus. Petele negre, lunguiețe sunt trădate de huruit moale de motor. După un minut văd același semnal ca al meu puțin în stânga.

— Ei sunt!

În mijlocul Dunării lipim bărcile una de alta, bord în bord, spatele nostru lângă botul lor. Luna iese din nori. Nu disting trăsăturile celorlalți, două siluete cu glugile hanoracelor trase peste cap. Începe trocul, eu dau o canistră plină și primesc una goală la schimb. Când am terminat, Zivko trage puternic de marginea bărcii vecine și alunecăm până ajunge în dreptul partenerului lui. Freacă două degete și cere:

— Novac!

Banii, asta știu și eu! Zâmbesc. Celălalt bagă o mână în sân, dar când o scoate și o întinde, în loc de punga cu bani are un pistol. Zivko se ridică pe jumătate. Două flame albe îmi fulgeră retina și două pocnituri îmi plesnesc timpanele. Pleoscăit de corp căzut în apă. Țeparul se întoarce spre mine, nu prind sfârșitul mișcării, sar arc în valuri. Înot spre adânc, apa sfârâie pe lângă capul meu de câteva ori. Simt o arsură lungă pe spinare. Încotro să o iau, în amonte sau în aval? Se face liniște. Mă răsucesc, deschid ochii și privesc în sus. Cadavrul sârbului plutește, ca o cruce neagră, chiar deasupra mea.

Omoplatul drept ustură ca dracu'. Mă ghemuiesc, îl apuc pe Zivko de pieptii de la cămașă și scot doar nasul și gura de sub apă. Inspir ușor, aer bun, de lângă urechea lui. Din întuneric aud: *Jebi ga!* apoi zgomot de motor ambalat și cum bărcile se îndepărtează. Apa caldută ne poartă lin, îmbrățișați, la vale. Mâna mi se strecoară în buzunarul pantalonilor lui. Bun, portofelul umflat e acolo!

Director și editor: Dragoș Adrian NEAGU, manager Biblioteca Județeană *Panaît Istrati* Brăila

Redactor-șef: Eduard Claudiu BRĂILEANU

Redactor: Leonard NECULAE

Secretar de redacție și corector: Roxana NEAGU

Copertă și tehnoredactare: Laurian ONOFREI

Colaboratori: Ana SOFIAN, Ileana PASCU, Adrian PĂPĂRUZ, Sorin OLARIU, Jenică CHIRIAC, Vergil MATEI, Corina VLĂDOIU, Sînziana-Andra GHIȚOI, Liviu CHIFANE, Vasile TRANDAFIR, Armanda FILIPINE, Mihai VINTILĂ, Steluța BUZDUGAN, Irina ENE, Bogdan PERȚACHE.

Ilustrațiile prezentului număr sunt fotografii ale lucrărilor artistului plastic Vasile TRANDAFIR.

Adresa redacției: Piața Poligon nr. 4, Brăila. Telefon: 0239 619 590, Fax: 0239 619 588, e-mail: luceafarul@bjbraila.ro

Autorii își asigură întreaga responsabilitate pentru materialele publicate.

**ISSN 2601-8101
ISSN-L 2601-8101**

Editura Proilavia, 2023

